लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

राजापुर नगरपालिका, बर्दिया

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

राजापुर नगरपालिका, बर्दिया

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता
(Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/766

श्रीमान् नगरप्रमुखज्यू,
राजापुर नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, बर्दिया ।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(राम प्रकाश महतो)
नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/766

श्रीमान् नगरप्रमुखज्यू ,

राजापुर नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, बर्दिया।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी तर्फको आर्थिक कारोबारको विवरण समावेश गरेको छैन।

२.२. नगरपालिकाको रु.१ अर्ब ९७ करोड ९६ लाख १४ हजार लेखापरीक्षणबाट रु. २ करोड ५ लाख १५ हजार बेरुजू देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु.१ करोड ४२ लाख ३४ हजार सम्परीक्षण भई असुल गर्नुपर्ने रु.२ लाख १४ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. ८ लाख ४५ हजार र नियमित गर्नुपर्ने रु. ५२ लाख २२ हजार गरी जम्मा रु.६२ लाख ८१ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु.१२ करोड ८९ लाख ४३ हजार मध्ये यस वर्ष रु.२० लाख ८२ हजार सम्परीक्षण भई यस वर्षको थप समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु.१३ करोड ३१ लाख ४२ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले नगरपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका

छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगर कार्यपालिका, प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राजापुर नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

(राम प्रकाश महतो)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
७१	२०	२,०५,१५,५८२	०	६	१,४२,३४,०२३	०	७१	१४	६२,८१,५५९	२,१३,७२६	५२,२२,६१४	८,४५,२१९	०	०	६०,६७,८३३	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
बर्दिया	१२,८९,४३,१९१	०	२०,८२,५१२	१२,६८,६०,६७९	०	६२,८१,५५९	१३,३१,४२,२३८

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
यस वर्षको प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण				
१	२०८१/८२	३९	सेनेटरी प्याड वितरण	८,५०,४६६
२	२०८१/८२	३८.४,३८.८	शिक्षा तर्फ	३,१२,७५७
३	२०८१/८२	४८.२	विद्यालय क्षेत्र खानेपानी शुद्धिकरण योजना	२५,३२,९५०
४	२०८१/८२	३.३	वित्तीय प्रतिवेदन	२२,२८,६११
५	२०८१/८२	४३	राजस्व बाँडफाँट	८३,०९,२३९
जम्मा				**१,४२,३४,०२३**

गत विगतको बेरुजु सम्परीक्षण

६	२०८०/८१	४६	निर्माण कार्यको हर्जना	५,५२,५१२
७	२०७९/८०	५९.२	राममन्दिर देखि झा मेडिकलसम्म सडक कालोपत्रे	१५,३०,०००
जम्मा				**२०,८२,५१२**
कुल जम्मा				**१,६३,१६,५३५**

राजापुर नगरपालिका, बर्दिया

(८०५५८४०६३००)

राजापुर नगरपालिका , बर्दिया

परिचय

१

(क)परिचय :- स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वय प्रवर्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिकामा १० वडा रहेका छन् भने क्षेत्रफल १२७.०८ वर्ग किलोमिटर तथा जनसंख्या ६९८७३ रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस पालिकाको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यस्थापन व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ। स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।९।२१ देखि २०८२।९।२५ सम्म रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा पालिकाले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय-व्यय तर्फ जम्मा रू. १ अर्व ९७ करोड ९६ लाख १४ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ। सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.३१४२०३२ असुल भई दाखिला प्रमाण पेश भएको छ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	कार्यसम्पन्न पश्चातको विमा बापतको रकम दाखिला	१२८६४९
२	दररेट भन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम दाखिला	१८९६०
३	विभिन्न फर्म तथा उपभोक्ता समितिबाट नदी जन्य पदार्थ संकलनको १३ प्रतिशत मूल्यअभिवृदि बापतको रकम दाखि	५६५५५९
४	कन्टिजेन्सी रकम भुक्तानी भएको दाखिला	७३९७९
५	दोहोरो बैठक भत्ता भुक्तानी दाखिला	७१४०
६	पारिश्रमिक कर दाखिला	९००
७	अग्रीम कर दाखिला	२५११
८	पाठ्यपुस्तक बापतको बढी निकासा फिर्ता	२२६३५
९	सशर्त अनुदानबाट खर्च गरिएको प्रोत्साहन भत्ता फिर्ता	३८२८००
१०	पेश्की जमानत जफत गरी दाखिला	१५३००००
११	सडक तथा पुल सम्बन्धी कार्यमा बढी दरले भुक्तानी भएको ट्याक कोर्ट वापतको रकम दाखिला	४०८८९९

२ **एकीकृत वित्तीय विवरण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ४ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका कार्यालयलाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएको अनुदान, राजस्व बाँडफाँट अन्तर्गत प्राप्त रकम, आन्तरिक आय, ऋण तथा अनुदान र व्ययको विवरण देखिने गरी महालेखापरीक्षकले तोकेको ढाँचामा एकीकृत विवरण तयार गरी सम्बन्धित प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले तयार गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को आर्थिक कारोबारको एकीकृत वित्तीय विवरण र स्थानीय संचीत कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SUTRA) बाट तयार भएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) यस दफासँग सम्बन्धित अनूसूचीमा सम्लग्न गरिएको छ।

प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	रकम	रकम	विवरण	रकम	रकम
1.सुरु मौज्दात		८५६५१४०६.३४	१.चालु खर्च		५०११६०१५७.८२
क) संचित कोष	५२४४२६२९.७१		क) पालिका तर्फ	२४२३४११९९.५६	
ख) धरौटी	१८१९३८५०.०६		ख) संघीय सशर्त	२५७०६२४१९.२६	
ग) बिभाज्य कोष खाता	१०९५६४६४.१२		ग) प्रदेश सशर्त	१७५६५३९.००	
घ) प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	२०५८४६२.४५		२. पुँजीगत खर्च		२०४३८०३३७.००
ङ) आन्तरिक राजश्व खाता	२००००००.००		क) पालिका तर्फ	१५०९७७०३०.००	
यस वर्षको आय	०.००		ख) संघीय सशर्त	१४६७६५०१.००	
2.आन्तरिक आय	५५७६३३१७.१२	५५७६३३१७.१२	ग) संघीय विशेष	५३७८३८२.००	
3.वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)		६२४८९५१८३.००	घ) संघीय समपुरक	१२९३७९२७.००	
क) समानीकरण अनुदान	१४४७०५५२०.००		ङ) प्रदेश सशर्त	८९५३७९१.००	
ख) राजस्व बाँडफाँट	१४५१७९२२३.४०		च) प्रदेश विशेष	१०५६७०६.००	
ग) सशर्त अनुदान	२९९२८६२९२.६०		छ) प्रदेश समपुरक	१०४०००००.००	
घ) समपुरक अनुदान	१३००००००.००		३. अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		२११९०२७६०.००
ङ) विशेष अनुदान	६५००००००.००		क) सामाजिक सुरक्षा	२०३४६०७६०.००	
च) रोयल्टी विभाज्य कोष	१६२२४१४७.००		ख) स्वास्थय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	७४४२०००.००	
४. वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)		५७५६४४९२.१६	ग)घरेलु तथा साना उद्योग प्रवधन केन्द्र	१००००००.००	
			४.विभाज्य कोष खाता खर्च	२३१६८१७१.०१	२३१६८१७१.०१
क) समानीकरण अनुदान	१११०७०००.००		५.विविध कोष	३६४४८७६.००	३६४४८७६.००
ख) राजस्व बाँडफाँट	२१४५७४९२.१६		६. धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा	२२५४६३३१.३६	२२५४६३३१.३६
ग) सशर्त अनुदान	१२५०००००.००		७. प्रकोप व्यवस्थापन	९०२०५४३.००	९०२०५४३.००
घ) समपुरक अनुदान	१०५०००००.००		अनुदान फिर्ता		
ङ) विशेष अनुदान	२००००००.००		१. संघ तर्फ		२८७३१०६३.३४
			क) सशर्त अनुदान	२७५४७३७२.३४	
५. अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		२११९०२७६०.००	ख) विशेष अनुदान	११२१६१८.००	
क) सामाजिक सुरक्षा	२०३४६०७६०.००	०.००	ग) समपुरक अनुदान	६२०७३.००	
ख) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवधन केन्द्र	१००००००.००	०.००	२. प्रदेश तर्फ		२८३२९६४.००

ग) स्वास्थय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	७४४२०००.००	०.००	क) सशर्त अनुदान	१७८९६७०.००	
६. धरौटी आय	११९७१७७१.००	११९७१७७१.००	ख) विशेष अनुदान	९४३९४.००	
७. प्रकोप व्यवस्थापन कोष	७१२९६२५.००	७१२९६२५.००	ग) समपुरक अनुदान	१०००००.००	
८. विविध कोष खाता	३००००००.००	३००००००.००	अन्तिम मौज्दात	०.००	५०४९१३५१.०९
			१. संचित कोषको मौज्दात	१८२३७५६३.४७	
			२. धरौटी	१८४०३४८२.०६	
			३.विभाज्य कोष	४०१२४४०.११	
			४. प्रकोप व्यवस्थापन कोष	१६७५४४.४५	
			५. विविध कोष	९६७०३२१.००	
जम्मा	१०५७८७८५५४.६२	१०५७८७८५५४.६२	जम्मा	१०५७८७८५५४.६२	१०५७८७८५५४.६२

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

३ **वित्तीय प्रतिवेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारिण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले २०७९।८।२० मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ। पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ :-

३.१ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। स्थानीय तहको वित्तीय विवरणमा स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ। पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रू.२०,३०,३४,१२७ , घरेलु तथा साना उद्योग प्रर्वद्धन केन्द्रको रू.९,८२,१५३ र स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रू.५९,३५,७७१ समेत गरी रू.२०,९९,५२,०५१ सुत्रमा लेखाङ्कन नगरेकोले प्रस्तुत वित्तीय विवरणले पालिकाको समग्र कारोबारको सही र यथार्थ चित्रण गरेको छैन। पालिकामा हुने सबै आर्थिक कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३.२ **बैङ्क हिसाब विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) मा स्थानीय तहले आफ्नो कारोबारको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिसमा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा राख्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ। पालिकाले बैङ्क हिसाब मिलान विवरण तयार गरेको देखिएन। पालिकाको वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहायअनुसार छ:

संकेत	खाताको प्रकार	श्रेस्ता अनुसार बाँकी रु.	बैंक अनुसार बाँकी रु.	फरक रु.
ग १.१	आन्तरिक राजश्व खाता	०	२२२८६१०.८७	२२२८६१०.८७
ग ३.१	स्थानीय तह धरौटी खाता	१८४०३४८२.०६	१७४०५६०८.०६	९९७८७४
ग ४.१	स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	१८२३७५६३.४७	१७४१२४०६.७४	८२५१५६.७३
ग ५.१	स्थानीय तह विविध कोष खाता	९६७०३२१	१२६७०३२१	३००००००
ग६.१	स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	४०१२४४०.११	४०१२४४०.११	०
ग ७.२	स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१६७५४४.४५	१६७५४४.४५	०
जम्मा		५०४९१३५१.०९	५३८९६९३१.२३	३४०५५८०.१४

पालिकाले म.ले.फा.नं.२१२ तयार गरी स्रेस्ता र बैङ्कबीच हिसाब मिलान गरीबैङ्क बढी रकम रू.३४०५५८०.१४ आम्दानी बाँध्नुपर्दछ।

३.३ **सञ्चित कोषमा जम्मा**

..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **२,२२८,६११** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३.४ **कार्य सञ्चालन तथा अन्य कोष** - नेपाल सरकारले कुनै आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा विनियोजन बजेट भित्रबाट गर्ने, विभिन्न कोषमा रकम मौज्दात राख्ने, उक्त कोषबाट खर्च गर्ने पद्धत्तिमा नियन्त्रण गर्ने बेहोरा उल्लेख गरेपनि पालिकाले यस वर्ष कर्मचारी स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष र स्थानीय तह विविध कोष खातामा गत वर्षको रू.२०२५२३१२.५१ जिम्मेवारी सारेको र यस वर्ष प्राप्ति भएको रू.३२९६६४२५ सहित रू.५३२१८७३७.५१ आय र रू.२४९७७३९० खर्च गरी रू.२८२४१३४७.५१ मौज्दात देखाएको छ। यसरी कोषमा रकम राखेर खर्च गरी खर्च गर्दा दोहोरा पना आउने, खर्चमा मितव्ययिता कायम नहुने हुँदा अत्यावश्यक काम तथा अवस्थामा बाहेक यसरी कोषमा रकम राख्ने, ट्रान्सफर गरेर खर्च गर्ने पद्धतिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

क्र.सं	कोषको नाम	शुरु मौज्दात	यो वर्षको थप	यो वर्षको खर्च	बाँकी मौज्दात
१	स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष	२०५८४६२.४५	७६७९४५७	९५७०३७५	१६७५४४.४५
२	स्थानीय तह विविध कोष खाता	०	१३३१५१९७	३६४४८७६	९६७०३२१
जम्मा		२०२५२३१२.५१	३२९६६४२५	२४९७७३९०	२८२४१३४७.५१

४ **बजेट तथा कार्यक्रम**

४.१ **बजेट सीमा निर्धारण समिति** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) मा पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ। उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फागुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय

अधिकृतले वैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको देखिएन। ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ।

४.२ **योजना प्राथमिकीकरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकताका आधारमा योजना छनौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा बजेट विनियोजन गरेका वडागत र पालिकास्तरका कुल १९१ योजनामध्ये १०९ अर्थात ५७ प्रतिशत योजना रु.५ लाख मुनिका रहेका छन्।

क्र.स.	कार्यक्रमको नाम	योजना सङ्ख्या	रु.२० लाखमाथिका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाखदेखि २० लाखसम्मका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाखभन्दा कमका योजना सङ्ख्या
१	पालिका स्तरीय	७४	२२	४५	७
२	वडा स्तरीय	११७	०	१५	१०२
जम्मा		१९१	२२	६०	१०९

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले साना योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ। जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट प्रतिफल प्राप्त नहुनाका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा वृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्न सक्ने देखिन्छ। पालिकाले प्रतिफलमुखि र रोजगारी सृजना गर्ने खालका ठूला योजनाहरु पनि कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

४.३ **रकमान्तर** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ७९ मा स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पुँजीगत शीर्षकमा २५ प्रतिशत नबढाई रकमान्तर गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले ७५१ योजना तथा कार्यक्रमका लागि सभाबाट २०८१।३।१० मा रू.१ अर्व १६ करोड ४७ लाख ५३ हजारको बजेट पारित गरी २०८२।३।३१ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई अख्तियारी दिएकोमा उक्त योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन हुन नसक्नुको कारण उल्लेख नगरी हिँउदे अधिवेशनबाट ८० योजना तथा कार्यक्रममा रू.२० करोड ६५ लाख २९ हजार घट गरी नयाँ ८४ योजना तथा कार्यक्रममा रू.९ करोड १४ लाख ७९ हजार रकमान्तर गरेको छ। उक्त रकम सुरू बजेटको तुलनामा ७.८५ प्रतिशत हुन आउछ।

४.४ **त्रैमासिक पुँजीगत खर्च** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ मा स्वीकृत भएको बजेट तथा कार्यक्रम अनुसूची -२ बमोजिम त्रैमासिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्ने र त्रैमासिक कार्य लक्ष्य तथा कार्यक्रम बमोजिम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम रहेको देखिन्छ।

(रू.हजारमा)

बजेट उपशीर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्च	२०४३८०	५८६१	३४२४७	५४५४०	१०९७३२	५९८४९
खर्च प्रतिशत	१००	२.८६	१६.७६	२६.६८	५३.७०	२९.२८

पालिकाको पुँजीगत तर्फ रू.२० करोड ४३ लाख ८० हजार खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रू.५८ लाख ६१ हजार (२.८६ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रू.३ करोड ४२ लाख ४७ हजार (१६.७६ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रू.५ करोड ४५ हजार ४० हजार (२६.६८ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रू.१० करोड ९७ लाख ३२ हजार (५३.७० प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ। यसरी नै

आषाढ महिनामा मात्र रू.५ करोड ९८ लाख ४९ हजार (२९.२८ प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित रुपले खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन। स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्न सक्ने हुँदा नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

४.५ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति** - स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका लागि क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ। यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ।

(रू.हजारमा)

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत कूल खर्चको तुलनामा
१	आर्थिक विकास	२७४७४	१५९८९	२.३०
२	सामाजिक विकास	३९९४६५	३४७८७२	५०.२३
३	पूर्वाधार विकास	१७८८३८	१६५४००	२३.८८
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२७९६१	१९३०७	२.७९
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१७४८६५	१४४०३४	२०.८०
जम्मा		**८०८६०३**	**६९२६०२**	१००

पालिकाले कुल बजेट विनियोजनको तुलनामा ८५.६५ प्रतिशत खर्च गरेको छ। त्यस्तै सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये कुल खर्चको तुलनामा सामाजिक विकास क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी ५०.२२ प्रतिशत र आर्थिक विकास क्षेत्र सबैभन्दा घटी २.३० प्रतिशत खर्च गरेको छ। पालिकाले क्षेत्रगत रुपमा सन्तुलन कायम गरी बजेट विनियोजन एवमं खर्चको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

५ **खर्च विश्लेषण**

पालिकामा यसवर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रू.५,५७,६३,३१७.१२, राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रू.६१,३५,७२,१११.४६ समेत रू. ६६,९३,३५,४२८.५८ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रू.५०,११,६०,१५७.८२, पुँजीगत तर्फ रू.२०,४३,८०,३३७ समेत रू.७०,५५,४०,४९४.८२ खर्च भएको छ। खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ७.९० प्रतिशत रहेको छ। यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु.१,०६,३०,८१६ खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १९.०६ प्रतिशत रहेको छ। पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ७१.०३ प्रतिशत चालु र २८.९७ प्रतिशत पुँजीगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ। यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्यून खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको दखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गर्नुपर्दछ।

६ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन्।

• स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन।

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सो बमोजिम मध्यमकालीन खर्चको संरचना तयार गरी लागू गरेको देखिएन।

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६ मा सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गरेको देखिएन।

• ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता राखेको पाईएन।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको पाईएन।

• पालिकाबाट सञ्चालित आयोजनाको मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कार्यविधि तर्जुमा गरेको पाइएन।

• पालिकाले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वयन र अभिलेख राखेको देखिएन।

• पालिकाले कृषि तथा पशुसँग सम्बन्धित सामग्री, लघुउद्यम विकास सम्बन्धी सामग्री तथा अन्य अनुदान वितरण गर्दा लाभग्राहीको पहिचान खुल्ने गरी नागरिकता नम्बर तथा सम्पर्क नम्बर समावेश नगरी नाममात्र उल्लेख गरी भरपाई गराई वितरण गर्ने गरेको देखिन्छ।

• जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएअनुसार विभिन्न मालसमान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा सो गरेको पाईएन।

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ अनुसार भ्रमण/अनुगमन प्रतिवेदन पेश गरेर मात्र भ्रमण अनुगमन भत्ता भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले भ्रमण तथा अनुगमन वापत रू.५५ लाख २९ हजार खर्च लेखेकोमा स्पस्ट उद्देश्य नलेखी कार्यलयको कामकाज भ्रमण गरेको साथै अनुगमन प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएन।

• लुम्बिनी प्रदेश स्थानीय निजामति सेवा ऐन,२०८१ बमोजिम कर्मचारीको कार्य विवरण बनाई लागू गरेको देखिएन।

• पालिका भित्रका विद्यालय अनुगमन मापदण्ड तयार नगरेको तगा अनुगमन गरेको देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नवीकरण, शुल्क निर्धारण, वर्गीकरण लगायतका अभिलेख व्यवस्थित तवरले राखेको पाइएन।

अत: पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वसनीय बनाई सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

७ आन्तरिक लेखापरीक्षण

स्थानीय तह सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७(२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन। तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

८ जिन्सी दाखिला

महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सबै तहका कार्यालयहरुलाई २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रविष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा PAMS मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रुपमा PAMS मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ। पालिकाले खरिद गरेको कुनै पनि मालसामान PAMS प्रणालीमा प्रबिष्ट गर्ने गरेको देखिएन। गरेतापनि वडा कार्यालयबाट खरिद भएका मालसामानहरु PAMS दाखिला गरेको देखिएन।ऐन नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम PAMS प्रणालीमा लागु गरी सोही प्रणालीमा दाखिला गर्ने गर्नुपर्दछ।

९ संगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन

९.१ **दरबन्दी तथा पदपूर्ति** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ। संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित १०५ दरबन्दी स्वीकृत गरेकोमा प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ७७ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ। पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका शिक्षा निर्देशक, सिडिई, ईन्जिनियर, सब ईन्जिनियर, प्रशासन सहायक, कृषि विकास अधिकृत, आलेप सहायक, महिला विकास निरीक्षक, अनमि लगायत विभिन्न २८ पद रिक्त रहेको देखिन्छ। रिक्त पदको लोकसेवा आयोगमा माग गरेता पनि पदपूर्ति नभएको पालिकाले जनाएको छ। दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा कार्य सम्पादनमा असर पर्न सक्ने देखिन्छ। स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको जनशक्ति व्यवस्थापन गरी सेवालाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

९.२

तलवी प्रतिवेदन - लुम्बिनी प्रदेश सरकारले जारी गरेको स्थानीय निजामती सेवा ऐन, २०८१ को दफा ७०(४) मा प्रदेश किताबखाना वा प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय वा प्रदेश लेखा इकाई कार्यालयबाट तलबी प्रतिवेदन पारित नगराई तलब भुक्तानी गर्नु हुँदैन भन्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई स्वास्थ्य तर्फ ४८ कर्मचारीको रू.३ करोड ४९ लाख ९३ हजार र पालिकातर्फका ३७ कर्मचारीको रू.२ करोड ५५ लाख ५४ हजार गरी रू.६ करोड ५ लाख ७७ हजार खर्च लेखेको छ। पारित तलबी प्रतिवेदन बेगर कर्मचारीले भुक्तानी पाउनुपर्ने तथा भुक्तानी भएको ग्रेड रकम यकिन गर्न सकिएन। अत : कानुनमा व्यवस्था भए अनुसार तलबी प्रतिवेदन पारित गरी तलब तथा ग्रेड रकम खर्च लेख्नुपर्दछ।

९.३ **अवकास कोष** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ मा स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवा सर्तसम्बन्धी कानूनबमोजिम अवकाश हुँदा प्राप्त गर्ने योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तभरण, औषधि उपचार लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि एक अवकाश कोष स्थापना गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष कर्मचारी कल्याणकारी कोष शीर्षकबाट विविध खर्च खाता कोषमा रू.३० लाख विनियोजन गरी ३६ लाख ४४ खर्च गरेको देखिएता पनि अवकाष कोष संचालनमा ल्याएको छैन। ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम कोष संचालनमा ल्याउनुपर्दछ। भविष्यमा आइपर्ने दायित्व वहन गर्नको लागि ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम अवकाश कोषको व्यवस्था गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ।

१० कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन,संचालन,व्यवस्थापन,सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने,दफा ८६(२) बमोजिम अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ। त्यस्तै अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिका २०८१ परिच्छेद ७ को बुँदा ४७ बमोजिम अतिरिक्त समय र बिदाको दिन काम गर्दाको खाजा खाना सम्बन्धी व्यवस्था छ। पालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७।७८ को सातौं नगरसभाले नगरपालिका र मातहतका वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई मनोबल उच्च बनाउन योगदान र कार्यचापको आधारमा मासिक रुपमा श्रेणी विहीन कर्मचारीलाई रू.४००० देखि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई रू.१६००० सम्म दिने गरी निर्णय निर्णयका आधारमा कर्मचारीहरुलाई वर्षभरीमा रू.३३,९३,०३२ खर्च गरेको छ। यस्तो खर्च कुल आन्तरिक आय रू.५५७६३३१७.१२ को ६.०८ प्रतिशत छ। प्रोत्साहन भत्तालाई कार्यसम्पादन सूचकमा आधारित बनाई आन्तरिक आयको आधारमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्नपर्दछ।

११ कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

११.१ **कानून र सञ्चालन स्थिति** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ मा स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा ऐन बनाउन सक्ने तथा सोको अधिनमा रही नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी यसरी बनाएको कानून गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार हालसम्म १० वटा ऐन, ६ वटा नियमावली, ३८ कार्यविधि, २ वटा नीति, ६ वटा योजना र ३ वटा मार्गदर्शन लगायत ६५ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको भएता पनि प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारलाई उक्त ऐन कानून पठाएको देखिएन।

११.२ **न्यायिक समिति** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था रहेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी ५ र यो वर्ष थप भएको ४४ गरी कुल ४९ विवाद दर्ता भएकोमा ४६ वटा फर्स्यौट भई ३ बाँकी देखिन्छ। न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ।

१२ आन्तरिक आय

१२.१ **आय अनुमान** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ मा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रू. ८७७४६२३५ प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा रू. ५५७६३३१७.१२ अर्थात अनुमान भन्दा ६३.५५ घटी आय प्राप्त गरेको छ। आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन वृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

१२.२ **कर तथा शुल्क असुली** - यस पालिकाले पछिल्लो तीन आर्थिक वर्षमा आन्तरिक आय बापत असूल गरेको राजश्वको स्थिति निम्न अनुसार रहेको छः-

आम्दानी शीर्षक	२०७९।८० को आम्दानी	२०८०।८१ को असुली	२०८१।८२ को अनुमान	२०८१।८२ को असुली
सम्पती कर	५४४३२४६.४३	८६३९२८.१७	१०००००.००	१२९३२११.३५
भुमिकर/ मालपोत	२३३४२८२.४०	२७९०१२०४.५९	८०००००.००	५९९८२६४.२६
वहाल कर	३४९४१४.७५	१८०३८५२.२१	०.००	१९२५४३३.७४
वहाल विटौरी कर	०.००	६११०५१.३८	१०००००.००	७३२४१६.००
अन्य मनोरञ्जन कर	०.००	१३६७२.५०	०.००	७५०००.००
कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	०.००	२०५०.००	०.००	२३५०.००
अखेटोपहारमा लाग्ने कर	०.००	२५२९५.००	०.००	५३६१०.००
अन्य कर	०.००	७९३८६७६.८१	२०००००.००	-७९५७६९.५९
सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	०.००	२२१६४२.००	३२०००००.००	७७३०४९.००
अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१००००००.००	१४०३६८००.००	१२५०००००.००	५१५९१४.००
विद्युत सेवा शुल्क	१३७४३३२.५०	१२७०.००	०.००	२००.००
अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	६९८३४९.८७	१०१२४५९.२९	३७०००००.००	११४९६७७.००
न्यायिक दस्तूर	०.००	६०८०.००	१०००००.००	१६६२५.००
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	०.००	१५९२२१५.२९	२५००००.००	४८६६९५.८०
पार्किङ्ग शुल्क	१४०२००.००	१७५०००.००	०.००	११०५१००.००
नक्सापास दस्तुर	२५४०३३.२१	१६५५१९.२०	१५०००००.००	१६९५१०७.०१
सिफारिश दस्तुर	३७६५६६६.५०	३४०८७७१.६८	४५०००००.००	४७१२६३१.१४
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	७१९९२०.००	५२४६७०.००	१०००००.००	६२०६७०.००
नाता प्रमाणित दस्तुर	३७६५.००	१६२००.००	१०००००.००	१३७००.००
अन्य दस्तुर	४३८५५३.५०	१३८४३५.००	६०००००.००	२७५०.००
व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०.००	०.००	१०००००.००	५०००.००
विद्युत सम्बन्धी दस्तुर	०.००	०.००	०.००	२००.००
जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	०.००	०.००	०.००	५००.००
अन्य क्षेत्रको आय	०.००	०.००	४३७४६२३५.००	८८०००००.००
प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	५३४४३७.००	१३०००.००	५०००००.००	१४३८४०४.००
प्रदुषण नियन्त्रण शुल्क	०.००	०.००	१०००००.००	०.००
अन्य राजस्व	२००६४६७८.१५	६६७९८०१.००	२०७३०००.००	२३२९५१८४.९१
सरकारी घर, जग्गा, गुडवील बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०.००	०.००	७७७०००.००	०.००
व्यवसाय कर	८२०२२०.००	९२७९९०.००	०.००	१००५९१४.५०
बेरूजू	१५००८५.००	६४४०४.००	१०००००.००	८४१४७९.००

	जम्मा	३८०९११८४.३१	६८१४३९८८.१२	८७७४६२३५.००	५५७६३३१७.१२

माथि उल्लेखित विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०७९ को भन्दा २०८०।८१ मा ७८.८९ प्रतिशत बढी संकलन भएता पनि आ.व. २०८०।८१ को तुलनामा आ.व. २०८१।८२ मा ८१.८८ प्रतिशत घटी आय प्राप्त गरेको देखिन्छ। पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेको देखिएकाले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्थापरक रहेको कुरामा विश्वस्त हुन सकिएन। आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ।

१२.३ **व्यवसाय कर** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रू.१००५९१४ कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक नगरेका कारण पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिदैन। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ।

१३ यन्त्र उपकरण सञ्चालन

पालिकामा रहेका यन्त्र उपकरण सञ्चालन गरी पालिकाले इन्धन, चालक पारिश्रमिक र मर्मत खर्च तथा सञ्चालन आय निम्नानुसार रहेको छ। पालिकाले उक्त उपकरण सञ्चालनको लगसिट राखेको देखिएन भने लगानी र आय विष्लेषण समेत गरेको पाइएन। उपकरण संचालन कार्यविधि तयार नगरी पालिकाका पदाधिकारीहरुको मौखिक निर्देशनमा सञ्चालन हुने गरेको पाइयो। यसरी सञ्चालन हुँदा यन्त्र उपकरण सञ्चालन व्यवस्थित रुपमा हुन सकेको छैन भने प्राप्त आय प्रति विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेको छैन। पालिकाको उपकरणहरु मार्फत प्रदान गरिने सेवा वा सञ्चालनको आय र व्यय व्यवस्थित रुपमा पारदर्शी तवरले अभिलेख राखी यस्ता उपकरण सञ्चालन गर्दा लाभ- लगत विश्लेषण समेत गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	सामानको विवरण	इन्धन लागत	जनशक्ति लागत	मर्मत लागत	आय
१	पानी ट्याङ्कर	९३६००	३०५११०	०	१६७९८३
२	जे.सी.वि.	४११८४०	३०५११०	६३०५६	२२९४८९
३	दमकल	२०१६०	०	०	०
४	ट्याक्टर	३३६६७२	२१००००	०	०
५	रोलर	३५५६८०	२४३६७२	१९२६६१	५०४२५०
जम्मा		१२१७९५२	१०६३८९२	२५५७१७	९०१७२२

१४ पुँजीगत खर्चको विवरण

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(१) मा सार्वजनिक निकायले खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको अवस्था र खरिद मूल्यका आधारमा कुनै विधि अपनाई खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष निम्नानुसार खरिद विधि अवलम्बन गरी खरिद गरेको विवरण देहाय बमोजिम रहेका छन्।

क्र.स.	खरिद विधि	संख्या	खर्च रकम रु.
१	खुला बोलपत्र	३७	१६०६५८६९७
२	सिलवन्दी दरभाउपत्र	१५	८७९३५६८
४	उपभोक्ता समिति	१४३	३४९२८०७२
जम्मा		१९५	२०४३८०३३७

१५ **सहकारी नियमन**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ४८ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन। जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन। तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ।

१६ **सेवा प्रवाह**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को परिच्छेद - ३ मा पालिका तथा वडा कार्यालयको काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था छ।पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार यस आर्थिक वर्षमा निम्नानुसार सेवा प्रवाह गरेको देखिन्छ।

विवरण	निवेदन दर्ता	सिफारिस भएको संख्या
पञ्जिकरणतर्फ		
जन्मदर्ता	११०१	११०१
मृत्युदर्ता	४०२	४०२
बसाईसराई दर्ता	१६२	१६२
विवाह दर्ता	५६१	५६१
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	३६	३६

१७ **इन्धन खर्च**

राजापुर नगरपालिकाको कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८० को परिच्छेद ४ मा सवारी साधन पाउने कर्मचारीलाई इन्धन सुविधा पाउने मापदण्ड रहेको छ। निर्देशिका अनुसार प्रतिमहिना प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई ६० लि., अधिकृत स्तर नबौ र दशौं स्तरलाई ६० लिटर, अधिकृत स्तर ४० लिटर ईन्धन उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार चालु हालतमा रहेका २५ वटा मोटरसाइकल , ३ वटा स्कुटर, १ व्याकहोलोडर, २ रोलर, १ ट्रिपर, १ दमकल, १ ट्याक्टर, १ एम्बुलेन्स १ स्कार्पियो, २ पिकअप गरी जम्मा ४७ सवारी साधन सञ्चालनमा रहेको देखिन्छ। यस वर्ष पालिकाले साधनका लागि रू.५६ लाख ५ हजार खर्च गरेको यस्तो खर्च कुल आन्तरिक आय रू.५ करोड ५७ लाख ६३ हजारको १०.०५ प्रतिशत छ। यस्तो खर्चमा मितव्ययी बनाई नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

१८ **विविध खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमाली,२०७७ को नियम ३९ मा सरकारी खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टी हुने विल भरपाई प्रमाण र कागजात संलग्न हुनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तरिक आय रू.५ करोड ५७ लाख ६३ हजारको तुलनामा करिव १०.१८ प्रतिशत अर्थात् रू.५६ लाख ७७ हजार खाना, खाजा, पानी, चिया तथा विभिन्न कार्यक्रम खर्च लगायतका शीर्षकमा खर्च गरेको छ। विविध खर्च गर्दा खर्चको विल भरपाई पेश भएतापनि कतिपय खर्चका विलभरपाई साथ सो कामसँग सम्बन्धित निर्णय सहितका पुष्टि हुने प्रमाण संलग्न गर्ने गरेको देखिएन। विविध खर्चको स्पष्ट उद्देश्य र खर्चको यथार्थता प्रमाणित हुने प्रमाण राखेर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

१९ **आर्थिक सहायता**

पालिकाले राजापुर नगरपालिका आर्थिक सहायता (वितरण तथा व्यवस्थापन) सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ मा बढीमा रू.२००० सम्म वडा अध्यक्षको सिफारिसमा सम्बन्धीत वडा कार्यालयमा विनियोजीत बजेटबाट, रू.५००० सम्म वडा समितिको निर्णय, बढीमा रू.१५००० सम्म नगर प्रमुखको सिफारिसबाट र सो भन्दामाथी कार्यापालिकाको निर्णय अनुसार आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने उल्ले छ। पालिकाले यस वर्ष रू.२००० देखि रू.१२५०००० सम्म विभिन्न व्यक्ति तथा संघसस्थालाई रू.२७ लाख २० हजार आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ। निश्चित विधि र मापदण्ड वेगर आर्थिक सहायता वितरण गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

२० **नक्सा दर्ता र पास**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २७(१) मा गाउँपालिका/नगरपालिकाबाट नक्सा पास नगराई भवन निर्माण गर्न नहुने व्यवस्था छ। पालिकाको भवन निर्माण ईजाजत शाखाबाट भएको नक्शा दर्ता संख्या तथा नक्सापास संख्याको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छः

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	विगत वर्षको बाँकि	नक्सा दर्ता संख्या	नक्सापास संख्या	बाँकि
१	**२०८१/८२**	५	४	१	८

उपरोक्त विवरण अनुसार गत वर्षको बाँकि ५ र यस वर्ष नयाँ दर्ता ४ समेतबाट यस वर्ष ९ वटा नक्सापास गरेको हालसम्म १ नक्सा पास गर्न बाँकि रहेको देखिन्छ। नक्सा पास गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरी सुरक्षित शहरी विकासको अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

२१ **नक्सापास**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २७(१) मा कसैले पनि गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट नक्सा पास नगराई भवन निर्माण गर्न नहुने, त्यस्तै दफा २८(१) मा गाउँपालिका वा नगरपालिका क्षेत्रमा भवन निर्माण गर्न चाहने व्यक्ति वा सरकारी कार्यालयले भवन निर्माणको अनुमतीको लागि भवनको नक्सा सहित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले तोकेको ढाँचामा दरखास्त दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस बर्ष वडा नं.४, शान्तिपुरमा २६ जना मुक्त कम्लरी तथा सुकुम्बासीका घर, पालिकाको प्रशासकिय भवन, वडा कार्यालय भवन तथा विद्यालय भवन निर्माण कार्य गरेकोमा भवन निर्माण गर्दा नक्सापास नगरी गरेको देखिन्छ। भवन निर्माण गर्नको लागि व्यक्ति तथा सरकारी कार्यालयले अनिवार्य रुपमा पालिकाले तोकेको ढाँचामा नक्सापास गर्नुपर्ने व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ।

२२ **सामुदायिक वनबाट आय**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ (ख) मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार विक्री तथा उपयोगसम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई पालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने र वार्षिक कार्ययोजना बमोजिमको वन पैदावारको बिक्रीबापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित पालिकाको संचित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै वन ऐन, २०७६ को दफा २२ मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहले कार्य योजना बमोजिम आर्जन गरेको बार्षिक आयबाट कम्तिमा पच्चिस प्रतिशत रकम वनको विकास, संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यमा खर्च गरी बाँकी रहेको रकमको कम्तिमा पचास प्रतिशत रकम सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय गरी गरिबी न्युनिकरण, महिला शसक्तिकरण तथा उद्धम विकास कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै वन नियमावली, २०७९ को नियम ४५ मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहले प्रत्येक आर्थिक बर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र बार्षिक प्रतिवेदन, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, बिक्री गरेको वनपैदावरको बार्षिक विवरण लगायतका कागजात र विवरण स्थानीय तहमा बुझाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाभित्र ३५ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह रहेकोमा नियमावली बमोजिमका विवरण बुझाएको देखिएन भने सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहले आर्जन गरेको बार्षिक आयको कम्तिमा ३७ प्रतिशत रकम स्थानीय तहसँग समन्वय गरी गरिबी न्युनिकरण, महिला शसक्तिकरण तथा उद्धम विकास कार्यमा खर्च गरेको देखिएन।पालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्रभित्रका सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको अभिलेख अद्यावधिक गरी आवश्यक सहयोग तथा सहजीकरण गरी बार्षिक आयको कम्तिमा ३७ प्रतिशत रकम गरिबी न्युनिकरण, महिला शसक्तिकरण तथा उद्धम विकास कार्यमा खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

२३ **कन्टिन्जेन्सी खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(७) मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान अनुसूची-१ बमोजिम तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ।उक्त अनुसूचीमा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा वर्क चार्ज स्टाफ खर्च २ प्रतिशत र सानातिना अन्य खर्च २ प्रतिशत गरी लागत अनुमानको ४ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कन्टिन्जेन्सी खर्च समावेस गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले कन्टिन्जेन्सी खर्चको छुट्टै अभिलेख राखेको छैन। यस वर्ष देहाय बमोजिम रू. ४५८३९२९ कन्टीन्जेन्सी खर्चको विवरण पेश गरेको छ।

विवरण	मर्मत	ईन्धन	दैनिक भ्रमण भत्ता	अन्य खर्च	जम्मा खर्च
कन्टिन्जेन्सी खर्च	२४४९२२	३८०८६३	३५६८६१	३६०१२८३	४५८३९२९

कन्टिन्जेन्सी रकमबाट मर्मत सम्भार, ईन्धन, दैनिक भ्रमण जस्ता कार्यका लागि बजेट नै विनियोजन भएको अवस्थामा कन्टिनजेन्सी खर्च गर्नु उचित र नियमसम्मत देखिएन।

२४ परामर्श सेवा खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ र ९ मा प्रतिस्पर्धात्मक प्रस्ताव माग गरी आवश्यकताको पहिचानका आधारमा परामर्श सेवा खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै दफा २९ (१क) मा परामर्श सेवा खरिद गर्दा सम्वन्धित सार्वजनिक निकायमा उपलव्ध जनशक्तिवाट कुनै काम हुन नसक्ने भएमा परामर्श सेवा खरिद गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ। बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ। यस पालिकाले यो वर्ष स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायका परामर्शदाता कम्पनीलाई रू.४७५९८९९ परामर्श शुल्क बापत भुक्तानी गरेकोमा सो अध्ययनबाट निर्धारण भएको आयोजनाको लागत रकम रू.६८७०७४६१५.३३ रहेको छ। परामर्शदाताबाट प्राप्त प्रतिवेदनको कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

गो.भौ.नं. र मिति	विवरण	परामर्शदाता	लागत अनुमान	खर्च रकम	योजनाको लागत अनुमान	कार्यान्वयनको अवस्था
२४५२-२०८२।३।२३	आन्तरिक व्यवस्थापन नियन्त्रण कार्य प्रणाली निर्माण	स्थानीय स्वशासन सहयोग मञ्च नेपाल प्रा.लि.	२९९७५५	२८३६३०	०	नभएको
२४५५-२०८२।३।२३	मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माण	प्रोफिसियन्ट रिसर्च सेन्टर प्रा.लि.	४९९४९३	४४९७४०	०	नभएको
२४४९-२०८२।३।२३	पर्यटन विकास गुरुयोजना निर्माण	इन्टेन्सीभ स्टडी एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.लि.	९९९४४५.४५	९८४९०८	लगत अनुमान भएको।	नभएको
२५००-२०८२।३।२४	वडा नं. २ को भवनको डि.पि.आर निर्माण	पेसो कन्सल्टेन्ट्स प्रा.लि.	६८९८६०.५१	६७८०००	५२४१४३१४	कार्यान्वय रहेको
२५०९-२०८२।३।२४	कर्मचारी आवसिय भवनको डि.पी.आर निर्माण	भिजनरी सिभील सोलुसन प्रा.लि.	७३०५९३.१९	७२०३७५	४३१४३१७६.८६	नभएको
२५५९-२०८२।३।२५		आर. आई. डि. इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.	१६५५५३४.३७	१६४३२४६	५९१५१७१२४.४७	नभएको
			४८७४६८१.५२	४७५९८९९	६८७०७४६१५.३३	

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन। यस्ता डिपिआर पालिकाकै जनशक्तिवाट गराउने र सोको पर्याप्त विश्लेषण गरी कार्यान्वयन योग्य आयोजनाहरुको मात्र डिपिआर तथा गुरुयोजना बनाउनुपर्दछ। यसरी प्राप्त डि.पि.आर.का प्रतिवेदनहरू सम्पत्तिको रुपमा अभिलेख गर्नुपर्दछ।

२५ सफ्टवेयर खरिद र परिचालन

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ३ अनुसार सार्वजनिक निकायले कुनै खरिद कार्य गर्दा आवश्यकताको पहिचान, खरिद विवरण, परिणाम र क्षेत्र यकिन गरी लागत अनुमान तयार गरी न्यू भिजन टेक्नोलोजिस्ट एण्ड रिसर्च प्रा.लि.बाट eHMIS सफ्टवेयर

निर्माणमा रू.९४९२०० खर्च गरेको देखियो। सफ्टवेयर खरिदको आवश्यक्ता यस्तो लागत अनुमान त्यसको पूर्ण प्रयोग, उक्त सफ्टवेयर संचालनको स्वीकृति नलिएको तथा सफ्टवेयरको अडिट गराएको छैन। यस्ता सफ्टवेयर खरिद प्रयोग र वार्षिक मर्मत सुधार खर्चमा मितव्ययिता ल्याउने र त्यसको नतिजालाई सेवा प्रवाहसँग आबद्ध गराउने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ।

२६ **कृषि अनुदान**

कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्द्धन लगायतका कृषि,पशुपन्छी,बालीनाली,मत्स्य आदी सम्बन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रमबाट विभिन्न व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान दिएको देखिन्छ। यस वर्ष लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण वापत यस वर्ष ३३४ जनाको लागि रू.९५३४५७८ खर्च भएको देखिन्छ।यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहीता प्रबर्द्धनको लागि यसरी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नाम, ठेगाना र अनुदानको किसिम तथा रकम वेवसाइटमा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

क.स.	कार्यक्रमको नाम	पालिकाको लागत	सहभागी	रकम
१	मागमा आधारित कृषि कार्यक्रम अन्तर्गत पावरटिलर २२ एचपि वितरण	५० प्रतिशत	४	७८००००
२	२० प्रजनन योग्य भैंसी, १० बाख्रा र १० बंगुर पाठी वितरण	१०० प्रतिशत	२४	२२१३०००
३	मुक्त कम्लहरी आय आर्जन कार्यक्रम अन्तर्गत ९६ वटा बंगुरको पाठा/पाठी वितरण	१०० प्रतिशत	४८	६७६८००
४	बादी समुदायका महिलाको आयआर्जन कार्यक्रम अन्तर्गत ४० वटा प्रजननयोग्य बाख्रा वितरण कार्यक्रम	१०० प्रतिशत	२०	३९७६००
५	घाईते तथा अपाङ्गहरुलाई सिप बिकास तथा जिविकोपर्जन तथा स्वरोजगार सिर्जना कार्यक्रम अन्तर्गत ईलेक्ट्रोनिक चार्पकटर १, अक्सिजन मेशिन १ र पावर ट्रेलर १ वितरण	१०० प्रतिशत	३	५५४०००
६	कृषि यान्त्रिकरण कार्यक्रम	५० प्रतिशत	२३	१४४७६३४
७	रैथाने वाली वीउ संरक्षण कार्यक्रम विद्युतीय मोटर २७ थान र रिचार्जेवल स्प्रेयर टंकी ११ थान	५० प्रतिशत	३८	९९४८४८
८	मागमा आधारित कृषि समाग्री हस्तान्तरण कार्यक्रम	५० प्रतिशत	१७४	२४७०६९६
जम्मा			३३४	९५३४५७८

२७ **अवलोकन भ्रमण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा १ मा पालिकाहरुले आफनो अधिकारक्षेत्र भित्रका स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक वार्षिक रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालिन विकास योजना बनाइ लागु गर्नु पर्ने उल्लेख छ। त्यस्तै उत्पादनमुलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने योजनालाइ प्राथमिकता दिनुपर्नेमा पालिकाले जनप्रतिनिधि कर्मचारीको अवलोकन भ्रमणमा बजेट विनियोजन गरी खर्च गरेको देखियो। पालिकाले यस वर्ष अवलोकन भ्रमणमा कार्यमा वजेट विनियोजन गरी खर्च गरेकोमा भ्रमणबाट पालिकाले प्राप्त गरेको उपलब्धि मुल्यांकन गरेको देखिएन। वडागत कोटाको आधारमा घुम्ने प्रयोगबाहेक पालिकालाई उपलब्धिमूलक कामका लागि भ्रमण गरेको देखिएन। भ्रमणको प्राप्त उपलब्धि मुल्यांकन बेगर यस्तो अनुत्पादक क्षेत्रमा खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

गो.भौ.नं. र मिति	विवरण	भ्रमण स्थान	भुक्तानी रकम
९५३-२०८१।९।१७	कृषक तथा जनप्रतिनिधि अवलोकन भ्रमण (वडा नं.३ को जनप्रतिनिधि -४, बडघर-८ र कृषक २१ समेत ३३ जना)	कास्की कृषि कार्यालय,रामपुर चितवन	२८६८६३
१०९२-२०८१।१०।२९	वडा नं.६ का सबै जनप्रतिनिधि,कर्मचारी र वडघरलाई अवलोकन भ्रमण	दाङ	१४००००
१२८५-२०८१।११।२६	जनप्रतिनिधि भ्रमण	दार्जिलिङ,ईलाम,जनपुर,पोखरा, काठमाडौं लगायत	५६९२२७
२०८१-२०८२।३।९	द्वन्द पिडीत परिवारहरुलाई सामूहिक अवलोकन तथा बनभोजन कार्यक्रम	चिसापानी टिकापुर १०२ जना	५००००
२५४९-२०८२।३।२५	जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरु बहुप्राविधिक शिक्षा सम्बन्धी	दाङ जिल्लामा १४	५८८२५
८-२०८१।९।१७	अन्तर प्रदेश न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्र अध्ययन अवलोकन भ्रमण (न्यायिक समित र मेलमिलाप कर्ता सहित ३२ जना	ईलाम सूर्योदय नरपालिका	२४९६१०
जम्मा रकम			१३५४५२५

२८ **वितरणमुखी खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। विपन्न तथा लक्षित वर्गलाई फाईदा पुग्ने, समूहमा आधारित कार्यक्रम तथा न्यून आय वर्गका लागि दिगो रोजगारी सिर्जना गर्न सक्ने कार्यक्रममा अनुदान प्रदान गर्दा समूहको सिफारीस व्यक्तिको खरिद गर्न सक्ने क्षमताको मूल्याँकन, वितरित सामानको दिगो उपयोग तथा दिगो आयआर्जनको उपयुक्त व्यवस्था मिलाएर मात्र अनुदान वितरण गर्नुपर्दछ। यस्तो खर्चले नागरिकको जीवनस्तरमा प्रत्यक्ष उपलब्धी हाँसिल हुने देखिंदैन। यस्तो प्रकारको कार्यमा कार्यविधि तयार समेत गरेको नदेखिएकोले वितरणमुखी कार्यक्रम गर्दा वास्तविकता र आवश्यकतामा आधारित रही पारदर्शी तवरले गर्नुपर्दछ यस सम्बन्धि केही उदाहरण निम्नानुसार छन्

गो.भौ.नं. र मिति	कार्यक्रम	भुक्तानी रकम
१५७०-२०८२।१।१०	१२वडघर र १४ स्वयमसेविकालाई प्रोत्साहन स्वरुप साईकल वितरण	२४००००
२५१३-२०८२।३।२४	१५५० जनालाई सुपानेट झुल वितरण	४२२५००
४५९-२०८१।६।२०	२३ जना वडघर र जनप्रतिनिधिलाई रेनकोट वितरण	१२८७६९
९०६-२०८१।९।१६	वडा नं. ६ का स्वयसेविकालाई साईकल वितरण ६ जना	४८०००
९८४-२०८१।१०६	३५० जना दलित,अपाङ्ग, विधुवा, महिला तथा विपन्न नागरिक ३५० जनालाई केत्ली वितरण	३०००००
१०७४-२०८१।१०।२८	जेष्ठ नागरिक, दलित, एकल महिला ५८५ जनालाई ब्लाङ्केट वितरण	२९६७१८
१३७९-२०८१।१२।१२	थारु साँस्कृतिक माघी महोत्सव	१५०००००
विभिन्न	सुत्केरी र गर्भवतीहरुलाई दुध वितरण (७०४ जनालाई ३९७५० लिटर दुध वितरण)	३३७८७५०
१६८८-२०८२।१।२८	९ औं थारु साहित्य राष्ट्रिय सम्मेलन	३५००००
१८९३-२०८२।२।२६	ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, विद्युवा ५०० जनालाई थर्मस वितरण	३५००००
जम्मा		७०१४७३७

२९ **जरिवाना भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(११) मा सरकारी कारोबार गर्दा गुणस्तर मितव्ययी र सरकारी हानी नोक्सानी नहुने गरी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले तपशिल गो.भौ.नं. र मितिबाट खर्चमा मितव्यीता नअपनाई रू.१३६९७९ जरिवाना समेत रू.१६८०२०८ भुक्तानी दिएको नियमसम्मत नदेखिएको रू.

गो.भौ.नं. र मिति	विवरण	भुक्तानी रकम	जरिवाना रकम
३४-२०८१।५।३०	विद्युत महशुल भुक्तानी	४३८५००	६५९०५
६२४-२०८१।७।२७		११२०००	४७२९
९४१-२०८१।९।१७		१३१५००	१४८३७
११०३-२०८१।१०।२९	सवारी नविकरण	५९६२०८	१५४००
११२३-२०८१।१०।३०	विद्युत महशुल भुक्तानी	२०६५००	१३७२२
१६३९-२०८२।१।२३		१९५५००	२२३८६
जम्मा रकम		१६८०२०८	१३६९७९

अनियमित भएको	१,३६,९७९

३० **अन्य कार्यालयको खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा १८ मा बजेट निकासा सम्वन्धि व्यवस्था रहेको छ। सोही ऐनको दफा १८(४) मा एक मन्त्रालय वा निकाय मातहतको कार्यालय मार्फत कार्यक्रम संचालन गरी खर्च गर्न आवश्यक भएमा विनियोजन भएको निकायको सचिवले सम्वन्धित मन्त्रालय वा निकायको सचिवलाई खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिरका देहायका निकायलाई गरेको खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रू.

गो.भौ.नं. र मिति	विवरण	कार्यालय	रकम
४८८-२०८१।६।२१	सवारी साधन मर्मत	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	४५०५३
८५८-२०८१।९।२६	कार्यालय रङ रगोन तथा मर्मत	सशस्त्र प्रहरी वल,कार्यालय राजापुर	१४२८५५
२७०-२०८२।२।२६	फर्निचर	ट्राफिक कार्यालय	१४३८९९
४१३-२०८२।३।२१	पोल निर्माण	सशस्त्र प्रहरी कार्यालय, झप्टी	४९०६४
जम्मा			३८०८७१

अनियमित भएको	३,८०,८७१

३१ **करार कर्मचारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था रहेको छ। त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ८३(८) मा पालिकाले सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, प्लम्बर, इलेक्ट्रीसियन, चौकिदार, मालि, बगैँचे लगायतका पदमामात्र करारबाट सेवा लिन सकिने साथै लुम्बिनी प्रदेशले जारी गरेको स्थानीय निजामती सेवा ऐन,२०८१ को दफा १७ मा ज्यालादारी वा करारमा नियुक्ती गर्न नपाईने व्यवस्था छ। पालिकाले ईन्जिनियर, सब ईन्जिनियर, अ.स.ई., न्यायिक समिति सहजकर्ता ,मेडिकल अधिकृत, रेडियो ग्राफर, ल्या.अ., अहेव, सवारी चालक, कार्यालय सहयोगी लगायत विभिन्न पदमा ९८ जना कर्मचारी करारमा राखी निजहरुको तलब भत्ता बापत यस वर्ष रू.३ करोड २३ लाख ८१ हजार खर्च गरेको देखिन्छ। पालिकाले माथि उल्लेखित पद वाहेक न्यायिक समिति सहजकर्ता १ जना राखि रू.४२७७२६ भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले उक्त पद विगत वर्ष देखी कार्यरत रहेको जनाएको छ। यसरी स्वीकृत दरबन्दी वेगरको पदमा करारमा नियुक्ति गरी तलब भत्तामा गरेको खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	४,२७,७२६

३२ **विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन**

कार्यालयले सूचना तथा विज्ञापन प्रकाशन तथा प्रसारण गरे बापत विज्ञापन एजेन्सीलाई भुक्तानी गरेको सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय अनुसार छन् ।

३२.१ **विज्ञापन बोर्ड मार्फत कार्य:** विज्ञापन(नियमन) गर्ने ऐन, २०७६ को दफा ३२(१) मा नेपाल सरकार वा नेपाल सरकार अन्तर्गतका निकायले लोककल्याणकारी वा अन्य विज्ञापन वा सूचना प्रकाशन तथा प्रसारण गर्दा विज्ञापन बोर्ड मार्फत गर्नुपर्ने र त्यस्तो विज्ञापन बापतको रकम बोर्ड मार्फत खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सोझै विज्ञापन एजेन्सी मार्फत सूचना तथा विज्ञापन गराएको देखिन्छ। लोककल्याणकारी वा अन्य विज्ञापन वा सूचना प्रकाशन तथा प्रसारण गर्दा विज्ञापन बोर्ड मार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ।

३२.२ **मितव्ययीता:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४(२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तबरले गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहाय अनुसार एक दिनको फरकमा छुट्टाछुट्टै रुपमा विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन गरेको देखिन्छ। सम्भव भएसम्म एकमुष्ट रुपमा विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन गरी मितव्ययीता कायम गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	सूचना प्रकाशन गर्ने सञ्चार माध्यम	सूचना प्रकाशन मिति	बिल रकम रु.
१	हिमालय टाईम्स	२०८१।३।११	११११४१८
		२०८१।३।१७	११११४१८
		२०८१।३।२६	११०५९९
२	हिमालय टाईम्स	२०८१।८।२६	८०६८२
३	प्रक्षेपण दैनिक	२०८१।८।२७	१०४४१२
४	हिमालय टाईम्स	२०८१।८।२८	१५४२४५

३३ **सचिवालय**

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधासम्बन्धी ऐन, २०७६ मा पदाधिकारीहरूको लागि स्वकीय सचिव राखी पारिश्रमिक दिने व्यवस्था छैन। पालिकाले यस वर्ष १ जना स्वकीय सचिव नियुक्त गरी मासिक रू.३२९०२ का दरले वार्षिक रू.३९४८२४।-पारिश्रमिक भुक्तानी दिएको छ। उल्लेखित ऐनमा समावेश गरेरमात्र यस्तो खर्च लेख्नु पर्नेमा ऐनमा समावेश नगरी गरेको भुक्तानी नियमसम्मत नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	३,९४,८२४

३४ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार ब्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवमं सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रमलाई व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गर्नका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम निर्देशिका, २०७५ कार्यान्वयनमा रहेको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाका १० वडामा ५५ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष १८८ जनालाई औषत ४२.९५ दिनले ८०७४.८५ दिन रोजगारी उपलब्ध गराई रु. ५३९४००० श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। कार्यक्रममा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ। उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सृजना भएको देखिदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम ब्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

३५ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद ४(१८) बमोजिम स्थानीय तहले भत्ता बापतको निकासा प्राप्त भएको रकम आर्थिक वर्ष समाप्त हुनुभन्दा ७ दिन अगावै वितरण कार्य सम्पन्न गरी बन्द गर्नुपर्ने, निकासा र खर्चको अभिलेख अद्यावधिक गरी बैंकसँगको हिसाब मिलान गरी बाँकी रहेको रकम कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा फिर्ता गर्नुपर्ने र भत्ता वितरणका लागि निकासा भएको रकम सोही आर्थिक वर्षमा खर्च नभएमा बाँकी रकम संघीय सञ्चितकोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता वापत ५ वटा बैंकबाट रु.२०३३८६१४२।– वितरण गरेको देखिन्छ। बैंकहरुले मृत्यु भएकाहरुको रू.२०१८०१।-लाभग्राहीहरुको नामनामेसी नखुलाई संघीय संचितकोषमा दाखिला गरेको छ। पालिकाले वर्षान्तमा बैंकहरुबाट लाभग्राही र लाभग्राहीले प्राप्त गरेको रकम सहितको विवरण प्राप्त गरी भिडान गर्नुपर्दछ।

३६ **धरौटी तर्फ**

३६.१ **धरौटीको अभिलेख** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ६४ बमोजिम प्राप्त गरेको धरौटी रकमको व्यक्तिगत धरौटी खाता अद्यावधिक गरी कुन कामको लागि आम्दानी भएको हो सो समेत खुलाई राख्नु पर्ने उल्लेख छ।

पालिकाको विभिन्न योजनाको रकम धरौटी कट्टा गरेकोमा कुन मितिमा कति रकम जम्मा गरेको हो सो को विस्तृत विवरण सहितको धरौटी खाता हुनुपर्नेमा सो नभई गत बर्षको अल्या गर्दाको मितिमात्र देखिने हुनाले कुन निर्माण व्यवसायी तथा व्यक्ति/संस्थाको कुन मितिमा रकम कट्टा गरेको सो मिति नखुल्ने र धरौटी अल्या गरेको मिति मात्र देखिने भएकाले कहिलेसम्म म्याद छ सो बारेमा यकिन नहुने भएकाले धरौटी रकम फिर्ता लिन पाउने म्याद समाप्त भएको मितिले एक वर्षभित्र धरौटी रकम फिर्ता दिनु पर्ने व्यवस्था अनुरुप फिर्ता गर्नुपर्ने अन्यथा राजस्व आम्दानी बाँधी सदरस्याहा गर्नुपर्ने यकिन गर्न सकिएन यसको लागि पालिकाले धरौटीको व्यक्तिगत खाता अद्यावधिक गरी राख्नु पर्दछ।

३६.२ **नामनामेसी नखुलेको धरौटी** - पालिकाले धरौटी खातामा गत विगतको जिम्मेवारी सार्दा व्यक्तिगत धरौटी खाता अनुसार नामनामेसी खुलाई अल्या गर्नुपर्दछ। पालिकाले व्यक्ति तथा फर्मको धरौटी अल्या गर्दा नामनामेसी खुलाइ अल्या गरेको देखिएता पनि पालिकाको नाममा रु.३०५२०१ र नामनामेसी नखुलेको रु.१३५०६८ समेत गरी जम्मा रु.४४०२६९ जिम्मेवारी सारेको देखिन्छ। पालिकाले नामनामेसी नखुलाई अल्या गरेको धरौटीको सम्वन्धमा यकिन गरी प्रयोजन समाप्त भएको र नामनामेसी नखुलेको धरौटी रकम नियमावलीको नियम ६६ बमोजिम व्यक्ति/फर्मको अभिलेख रुजु भएमा धरौटी फिर्ता दिनुपर्ने अथवा नियम ६८ बमोजिमको धरौटी रकम राजस्व खातामा आम्दानी बाँधेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	४,४०,२६९

३७ स्वास्थ्य तर्फ

३७.१ **निशुल्क उपचार सहायता कार्यक्रम** - जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ को दफा ३ मा स्वास्थ्य सेवाको पहुंच तथा सुनिश्चितता हुने व्यवस्था रहेको छ। नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको विपन्न नागरिक औषधि उपचार कोष निर्देशिका, २०७५ को दफा ३ मा विपन्न नागरिकलाई औषधि उपचार वापत आर्थिक सहायता दिने प्रवन्ध गरिएको तथा दफा ४ मा यस्तो सेवा लिने प्रक्रिया वारेमा उल्लेख छ। सोही मन्त्रालयबाट जारी भएको विपन्न नागरिक औषधिउपचार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०८० ले पनि विपन्न नागरिकलाई औषधि उपचार वापत सहायता दिने प्रक्रिया बारेमा विस्तृत उल्लेख गरेको छ। नेपाल सरकारले यस्ता कार्यको लागी बजेट व्यवस्था गरेको देखिन्छ। सोही बमोजिम विपन्न नागरिक, असहाय तथा गरीब जस्ता लक्षित वर्गलाई निशुल्क उपचार वापतको आर्थिक सहायता वितरण वापत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष यस पालिकाबाट मृगौला पिडित/डायलाईसिस, क्यान्सर, मेरुदण्ड पक्षघात लगायतका १०१ जना विरामीको लागि रु.५५९५०००।- खर्च भएको देखिन्छ। यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी सहायता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको नाम, ठेगाना र उपचारको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नुपर्ने तथा यस्तो सहायता रकम दोहोरो नपर्ने गरी वितरणको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ।

३७.२ **न्यानो झोला वितरण** - आर्थिक वर्ष ०८१।८२ मा स्थानीय तहहरुवाट गरिने स्वास्थ्य तर्फका सशर्त अनुदान अन्तर्गतका कृयाकलापहरु संचालन सम्बन्धी मार्गदर्शनको मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रमको कार्यक्रम नं २ अन्तर्गत न्यानो झोला कार्यक्रमको लागि न्यानो झोलाको मापदण्ड निर्धारण गरेको छ। सोही वमोजिम तोकिएको गुणस्तरमा न्यानो झोला उपलब्ध गराउनु पर्दछ। पालिकाको ७ वटा वर्थिङ्ग सेन्टरमा ३५७ जना सुत्केरी भएकोमा अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ६६४ न्यानो झोला बाँकी रहेको र यस आर्थिक वर्षमा पालिकाले न्यानो झोला खरिद नगरी अघिल्लो आर्थिक वर्षको बाँकी न्यानो झोलाबाट ३५७ वटा वितरण गरी ३०७ बाँकी रहेको देखिन्छ। पालिकाले अभिलेख राखी आवश्यक मात्रामा मात्र खरिद गरी कार्यविधिले तोके वमोजिमको गुणस्तरीय न्यानो झोला उपलब्ध गराउनुपर्दछ।

वर्थिङ्ग सेन्टरको नाम	२०८०।८१ को बाँकी मौज्दात	वितरण	यस वर्ष बाँकी मौज्दात
दौलतपुर स्वास्थ्य चौकी	८४	४३	४१
नयाँगाउ स्वास्थ्य चौकी	९२	६३	२९
PHCC राजापुर	१३९	१०९	३०
बादलपुर स्वास्थ्य चौकी	६८	३१	३७
मानपुर टपरा स्वास्थ्य चौकी	६७	२५	४२
भिमापुर स्वास्थ्य चौकी	१०९	४८	६१
खैरीचन्दनपुर स्वास्थ्य चौकी	१०५	३८	६७
जम्मा	६६४	३५७	३०७

३७.३ **औषधी खरीद** - औषधिजन्य मालसामान खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापन सहजीकरण पुस्तिका, २०७४ बमोजिम स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Health Management Information System (HMIS) बाट सङ्कलन भएको रुग्णता (Morbidity), सेवाको उपलब्धता, उपचार तालिका, आपूर्ति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (LMIS) बाट सङ्कलन भएको खर्च विवरण, एवं स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम औषधिको आवश्यकता साथै तोकिएको प्राविधिक स्पेसिफिकेशनसँग विश्लेषण गरी सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम ३, ५क र ९ बमोजिमको प्रक्रिया पुर्याई औषधी खरिदको आवश्यकता र लागत अनुमान तयार गरी आपूर्तिकर्ताहरुबीच प्रतिस्पर्धा गराई विश्व स्वास्थ्य सँगठनबाट पूर्वयोग्यता प्राप्त औषधि उत्पादक कम्पनीसँग डव्लु.एच्.ओ. र जि.एम.पि. मान्यता प्राप्त भएको प्रमाण लिई मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले शसर्त अनुदान र गाउँपालिका चालुतर्फ देहाय बमोजिम औंषधी ब्यावसायीसँग जम्मा रु. ७६२४८६९ को औषधि खरिद गरेको छ। पालिकाले औषधिजन्य मालसामान खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापन सहजीकरण पुस्तिका,२०७४ तथा सार्वजनिक खरीद नियम ३, ५ र ९ मा भएको व्यवस्था पुरा गरी खरीद गर्नुपर्दछ।

क्र.स.	औंषधी ब्यावसायी नाम	खरिद विधि	रकम
१	मुट्ठी इन्टरप्राइजेज प्रा.लि	सोझै खरिद	१००००००
२	सिर्जना मेडिसिन सप्लायर्स	ई-विड	११५८६२३
३	जुग्नु फर्माक्युटिकल प्रा.लि	सिलबन्दी	२४९९७२०
४	चामुण्डा ट्रेडिङ हाउस	सोझै खरिद	९१९८२०
५	हेल्पिङ मल्टिप्रपोज प्रा.लि	ई-विड	१०४६७८१
६	बुटवल आयुर्वेद प्रा.लि	सोझै खरिद	९९९९२५
जम्मा			७६२४८६९

३७.४ **औषधिको गुणस्तर** - सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम १११(१)(ङ) अनुसार सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता कार्यान्वयन गर्दा गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण गर्नुपर्दछ। कार्यालयले यस वर्ष रु. ६६,२४,९४४ बराबरको औषधि खरिद गरेको पाईयो। वार्षिक रुपमा खरिद गर्ने औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आधिकारिक प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने/गराउने तथा सो बमोजिम उक्त औषधि तथा सामग्रीहरुको निरीक्षण गराएको पाइएन। अतः नियमावली तथा सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार गुणस्तर पक्षको सुनिश्चितता गर्न गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्दछ।

३८ **शिक्षा तर्फ**

३८.१ **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति** - शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ९२ मा मन्त्रालयबाट स्वीकृत दरबन्दीको आधारमा सामुदायिक विद्यालयमा रहने शिक्षक दरबन्दी अनुसूची १२ बमोजिम रहने व्यवस्था छ। साथै नियम ७७ मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा रहने विद्यार्थी संख्या सामान्यतया उपत्यका तथा तराई क्षेत्रमा पचास, पहाड क्षेत्रमा पैतालीस र हिमाली क्षेत्रमा चालीस हुनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका ३६ सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरवन्दी र पदपुर्तिको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ।

क्र.सं.	विद्यालयको तह	शिक्षक दरबन्दी	पदपूर्ति	पदपूर्ति मध्ये राहात/ करार / स्रोत शिक्षक	रिक्त दरबन्दी
१	प्राथामिक तह (१ - ५)	१७९	१७८	६५	१
२	निम्नमाध्यमित तह (६ - ८)	४३	४३	१७	०
३	माध्यामिक तह (९ - १०)	३२	३२	१३	०
४	माध्यामिक तह (११ - १२)	८	८	८	०
जम्मा		२६२	२५८	१०३	१

पालिकामा ३६ सामुदायिक विद्यालय रहेकोमा शिक्षक दरबन्दी राहत समेत २६२ रहेकोमा १०३ जना करार समेत २६१ पदपुर्ति भएको देखियो भने शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२२ रहेको छ। पालिकाले शिक्षक पदपूर्ति तथा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात मिलानतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

३८.२ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात** - शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधनसहित) को नियम ७७ को उपनियम (१) बमोजिम विद्यार्थी शिक्षक अनुपात हिमाली भेगमा १:४०, पहाडी भेगमा १:४५ र तराई भेगमा १:५० रहने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा समग्र पालिका अन्तर्गत ३६ सामुदायिक विद्यालयमा ३२७ जना शिक्षक र ७२५८ विद्यार्थी रहेकोमा समग्रमा औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२२ रहेको छ। यसरी हेर्दा पालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात ५० भन्दा माथि हुने विद्यालय शून्य रहेको छ भने शिक्षक विद्यार्थी अनुपात २० भन्दा कम हुने १९ विद्यालयहरु रहेका छन्। शिक्षक विद्यार्थी अनुपात निम्नानुसार छन् :-

सि.नं	विद्यालयको नाम	शिशक संख्या	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	श्री अमर सहिद दशरथ चन्द्र माध्यमिक विद्यालय राजापुर	२९	९७५	३४
२	श्री बागेश्वरी आधारभुत विद्यालय मुरैया	५	११०	२२
३	श्री भेरी माध्यमिक विद्यालय ललितापुर	१६	५०७	३२
४	श्री विद्याज्योती आधारभुत विद्यालय ओस्ताजपुर	४	३४	९
५	श्री बुद्ध आधारभूत विद्यालय भिम्मापुर	१२	३३९	२८
६	श्री बुद्ध आधारभूत विद्यालय टिउनी	४	४४	११
७	श्री चन्दोदय आधारभूत विद्यालय खैरिचन्दनपुर	६	११९	२०
८	श्री दिपज्योती आधारभूत विद्यालय दिपनगर	५	११५	२३
९	श्री दुर्गा भवानी आधारभूत विद्यालय दुर्गानगर	४	८६	२२
१०	श्री गेरुवा आधारभूत विद्यालय मझरा	३	४७	१६
११	श्री ज्ञानदर्शन आधारभूत विद्यालय चैनपुर	२	१७	९
१२	श्री ज्ञानदिप आधारभूत विद्यालय बर्गदही	४	३४	९
१३	श्री ज्ञानज्योती आधारभूत विद्यालय सोहरीया	४	३९	१०
१४	श्री ज्ञानोदय आधारभूत विद्यालय वसन्ता	५	४४	९
१५	श्री जनचेतना माध्यमिक विद्यालय मंगलपुर	२४	६४२	२७
१६	श्री जनजाग्रीती आधारभूत विद्यालय हरीनगर	६	१७९	३०
१७	श्री जनज्योती आधारभूत विद्यालय छोट्कीदौलतपुर	३	५६	१९
१८	कालिका माध्यमिक विद्यालय चनौरा	१९	६६५	३५
१९	श्री किसान माध्यमिक विद्यालय खल्लाजयपुर	१७	३७२	२२
२०	श्री मानपुर माध्यमिक विद्यालय टपरा	२३	५२२	२३
२१	श्री मुनाल आधारभूत विद्यालय सड्डुवा	४	२३	६
२२	श्री नवज्योती आधारभूत विद्यालय नयाँगाउ	५	१४०	२८
२३	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय बदालपुर	१०	१५२	१५
२४	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय टेडिया	११	१७१	१६
२५	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय गोडियाना	१९	४२५	२२
२६	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय ईश्वरीगञ्ज	१०	१६९	१७
२७	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय जोगिपुर	३	२४	८
२८	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय नयागाउँ	१५	२८७	१९
२९	श्री नेपाल राष्ट्रिय पशुपती आधारभूत विद्यालय दौलतपुर	११	८२	७
३०	श्री पद्मा कुमारी माध्यमिक विद्यालय जयपुर	१७	३३५	२०

३१	श्री प्रथमिक आधारभूत विद्यालय पहाडिनगर	४	६३	१६
३२	श्री सरस्वती बाल आधारभूत विद्यालय शंकरपुर	५	१४३	२९
३३	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय लक्ष्मीपुर	४	४८	१२
३४	श्री सरस्वती पद्मा आधारभूत विद्यालय राजापुर	५	९७	१९
३५	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय राजापुर	५	७३	१५
३६	श्री भिमसेन आधारभूत विद्यालय कोईली	४	८०	२०
जम्मा		३२७	७२५८	२२

सार्वजनिक विद्यालय समायोजन एवं एकीकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ र शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ अनुसार संघीय कानूनले तोकेबमोजिम विद्यालय समायोजन एवं शिक्षक दरबन्दी मिलानको कार्य सुरु गरेता पनि पूर्ण रुपमा कायन्वियन गरेको देखिएन।

३८.३ **दिवा खाजा** - कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि २०८१/८२ को क्रियाकलाप नं २.७.११.१ मा सामुदायिक विद्यालयका तोकिएका विद्यार्थीको लागि दिवा खाजा अन्तर्गत बालबिकास देखि कक्षा ५ सम्मको विद्यार्थीलाई प्रति विद्यार्थी प्रति दिन रु १५ का दरले खाजा खुवाएको दिनको आधारमा १८० दिनका लागि अनुदानको व्यवस्था गरेको छ। पालिका अन्तर्गत संचालित ३६ वटा विद्यालयलाई नगरपालिकाले रु.१०७०३०००।- निकासा दिएको छ। पालिकाले IEMIS मा प्रविष्टि भएको तथ्याङ्कलाई विद्यालयका प्रधान अध्यापक तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षबाट सत्यापन नगराइ निकासा गरेको छ। पालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा उल्लेख भए बमोजिम IEMIS डाटालाई विद्यार्थी हाजिरी पुस्तिका, परीक्षामा सहभागी संख्या र अनुगमनबाट विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरेर मात्र अनुदान निकासा दिनुपर्दछ।

३८.४ **प्रमाण पेश गर्नुपर्ने**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **२९९,९३२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३८.५ **पाठ्यपुस्तक** - कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.४.६.१ मा सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि नि-शुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। IEMIS मा प्रविष्टि तथ्यांकलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीको यथार्थ तथ्यांकसँग सत्यापन गराई सत्यापित विवरण शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको पाठ्यपुस्तकको मूल्यसूचि अनुसारको मूल्यको आधारमा पाठ्यपुस्तकको अनुदान विद्यालयको खातामा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ। यस वर्ष कुनैपनि विद्यालयको सत्यापन कार्य गरेको पाईएन। IEMIS मा प्रविष्ट तथ्यांकको आधारमा ३६ वटा विद्यालयहरुलाई पहिलो पटक ७५ प्रतिसत र बाँकी नपुग २५ प्रतिसत समेत गरी जम्मा रु.५७७२०००।- भुक्तानी भएको छ। यसरी सत्यापन नभएको अवस्थामा विद्यार्थी संख्या IEMIS मा प्रविष्ट तथ्यांक बराबर छन् भन्ने विषयमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन। पालिकाले निकासा दिएको रकमबाट सबै विद्यार्थीहरुले समयमा नै पाठ्यपुस्तक पाए/नपाएको तथा पालिकाबाट निकाशा भएको रकमको उद्देश्य अनुसार कार्य भए/नभएको यकिन गरी पालिकाले अनुगमन गर्नु पर्दछ।

३८.६ **निजी विद्यालय व्यवस्थापन** - यस पालिकामा १४ वटा निजी विद्यालय रहेका छन्। पालिकाले निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरेको छैन भने निजी विद्यालय शुल्क निर्धारण तोकिए बमोजिम गरेको छ छैन सो को अनुगमन गरी अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी अभिलेखाङ्कन गरेको पाईएन। सो सम्बन्धमा पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

३८.७ **विद्यालयको लेखापरीक्षण** - शिक्षा तथा मानब स्रोत विकास केन्द्रद्वारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.७.१३.१० को बुँदा ५.१ मा विद्यालयले आफ्नो आर्थिक लेखापरीक्षण स्थानीय तहको अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु अगावै गराउने र सोको प्रतिवेदन स्थानीय तहमा पठाउने व्यवस्था रहेको छ। पालिका अन्तर्गत रहेका ३६ सामुदायिक विद्यालयहरुमा आर्थिक लेखापरीक्षण गर्न आधारभूत तह सञ्चालित विद्यालयलाई रु१०००० र माध्यमिक तह सञ्चालित विद्यालयलाई रु.१५००० को दरले संघीय सशर्त तर्फ रु.४०५००० तथा पालिका चालुतर्फबाट अन्तिम लेखापरीक्षण बापत रु.२४६०५१ गरी जम्मा रु.६५१०५१ भुक्तानी भएको छ। आ.व. २०८१।८२ को अन्तिम लेखापरीक्षण अवधिसम्म सबै विद्यालयहरूको लेखापरीक्षण गराइ प्रतिवेदन पेश भएको देखिएन। पालिकाबाट अनुदान जाने सम्पूर्ण विद्यालयहरुको समयमै लेखापरीक्षण गराई लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पालिकामा पेश गर्नुपर्दछ।

३८.८ **विद्यालयको सामाजिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ मा सङ्घीय सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकममध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई बाँकी रहेको सशर्त अनुदान, समपूरक अनुदान र विशेष अनुदानको रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र स्थानीय तहले सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को सामाजिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेस गरेको देखियो। उक्त विद्यालयका सामाजिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन नमुना छनोटको आधारमा अध्ययन गर्दा विद्यालयलाई निकासा गरेको शसर्त र पालिकाको स्रोत सालबसाली रुपमा खर्च गर्नुपर्ने रकम खर्च नगरी विद्यालयको खातामा राखेको देखिएकोले खर्च नभएको रकम संघीय संचितकोषमा दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	शीर्षक	निकासा	खर्च	फरक
१	श्री विद्या ज्योति प्राथमिक विद्यालय ओस्ताजपुर	दिवा खाजा	११००१०	६६८३३	४३१७७
२	श्री भेरी माध्यमिक विद्यालय ललितापुर	दिवा खाजा	३६५१३०	३२९२४४	३५८८६
जम्मा			४७५१४०	३९६०७७	७९०४३

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१२** को निर्णयले रु **१२,८२५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	७९,०६३

३८.९ **सार्वजनिक विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर** - पालिका अन्तर्गत संचालित माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्य पालिकाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत पर्दछ। सोही अनुसार पालिकाले विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर मापनको मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो गरेको छैन। अतः शैक्षिक गुणस्तरको मापन मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वियन गर्ने र सोही अनुसार विद्यालयको अनुगमन मुल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ।

३८.१० **विद्यालयको अनुगमन नियमन** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यमिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण, अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धि कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले विद्यालय अनुगमन सम्बन्धी मापदण्ड तय गरेको छैन। जसबाट विद्यालय अनुगमन कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकाले अनुगमन मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

३८.११ **सार्वजनिकीकरण** - अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २७ मा निजी लगानीका विद्यालयले प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा देखि बाह्र कक्षा सम्मका कूल विद्यार्थी संख्या अनुसार पाँचसय जनासम्म, पाँचसय देखि आठसय जनासम्म र आठसय भन्दाबढी विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयले क्रमशः कम्तीमा दश, बाह्र र पन्ध्र प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न

स्थान आरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।साथै शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५१ मा संस्थागत विद्यालयले गरीव, अपाङ्ग, महिला, दलित र जनजाती विद्यार्थीलाई कुल विद्यार्थी संख्याको कम्तिमा १० प्रतिशत नघटाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका १४ निजी/संस्थागत विद्यालयको अनुगमन गरी यस्ता छात्रवृत्ति तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागि छात्रवृत्ति पाउने तथा निशुल्क शिक्षा पाउने विद्यार्थीको नाम, ठेगाना र रकम पालिका र सम्वन्धित विद्यालयको वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्नेमा सार्बजनिक गरेको देखिएन।

३९ सेनेटरी प्याड वितरण

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **८५०,४६६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४० बेरुजु फिर्ता

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ मा संघीय सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरणको रकममध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई जुनसुकै खातामा बाँकी रहेको अनुदानको रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र सम्बन्धित स्थानीय तहले संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नु पर्नेछ। मानपुर माध्यमिक विद्यालय टपराको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को छात्रवृत्तिको बढी निकासा रु.६८००।- संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्नेमा पालिकाको आन्तरिक राजश्व खातामा फिर्ता गरेको नियम सम्मत देखिएन। पालिकाले उक्त रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	६,८००

४१ पार्किङ्ग आय ठेक्का

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन,२०५२ को दफा ५ मा नेपालभित्र आपूर्ति हुने अनुसूची १ मा समावेश नभएका सबै वस्तु वा सेवामा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने र प्रत्येक कारोबारको कर लाग्ने मुल्यमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पार्किङ्गको लागि आय ठेक्काको सूचना प्रकाशन गरेकोमा ७ व्यक्ति तथा फर्मबाट दररेट पेश भएकोमा सबैभन्दा बढि रु.१००५१०० कबोल गर्ने राजु थारुसँग सम्झौता भएकोमा चार किस्तामा रु.२५१२७५ का दरले आय प्राप्त गरेको देखिन्छ। कबोल गरेको रकममा मुल्य अभिवृद्धि कर थप गरी असुल गरी दाखिला गर्नुपर्नेमा गरेको नदेखिएकोले मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने देखिएको रु.

असुल गर्नुपर्ने	१,३०,६६३

४२ घ वर्गका निर्माण व्यवसायीहरुको दर्ता र नविकरण

पालिकाको आर्थिक ऐन, २०८१ मा घ वर्गका निर्माण व्यवसायीहरुको नविकरण शुल्क तोकेको छ। तोकेको नविकरण शुल्क भन्दा कम असुल गरी गाउँपालिकाले घ वर्गका निर्माण व्यवसायीहरुको नविकरण गरेको छ। आर्थिक ऐनले तोकेको भन्दा कम असुल गरेको रकम सम्बन्धित व्यवसायीहरुबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र. सं.	व्यवसायीको नाम	नविकरण मिति	बुझाउएको दस्तुर	बुझाउँनु पर्ने दस्तुर	बुझाउँन बाँकी दस्तुर
१	अमृत भवरा निर्माण सेवा	२०८२।०७।१९	४५००	६५००	२०००
२	नितेन एण्ड निरु कन्सट्रक्सन प्रा. लि .	२०८२।०९।१७	४५००	६५००	२०००
			९००००	१३०००	४०००

असुल गर्नुपर्ने	४,०००

४३ **राजस्व वाँडफाँट**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१५** को निर्णयले रू **८,३०९,२३९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४४ **विज्ञापन करको बाडफाँट**

अन्तर सरकारी व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ५ मा विज्ञापन करबाट प्राप्त आयको ४० प्रतिशत रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष विज्ञापन करबाट रू.३८२५० आम्दानी गरेकोमा प्राप्त आयको ४० प्रतिशत रू.१५३०० प्रदेश सञ्चित कोष दाखिला गरेको देखिएन। तसर्थ उल्लेखित प्रावधान अनुसार ४० प्रतिशतले हुने कर प्रदेश सञ्चित कोष दाखिला गर्नु पर्ने रू.

प्रमाण पेश नगरेको	१५,३००

४५ **पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४७ मा पेश्की दिने र फछ्र्यौट गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले सम्झौताको शर्तअनुसार दिने पेश्की सम्झौतामा नै उल्लेख भए बमोजिम फछ्र्यौट गर्दै जानुपर्दछ। पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण बमोजिम गत वर्षसम्मको निर्माण व्यवसायी र उपभोक्ता समितिको नाममा रहेको पेश्की रू.१,२४,३०,००० र चालु आ.व.को म्याद ननाघेको निर्माण व्यवसायीको पेश्की रू.७१,५८,४०८ रहेको छ। उपभोक्ता समितिको पेश्की फछ्र्यौट नभएको भनि गत विगत वर्ष देखि उल्लेख गरिदै आएकोमा हालसम्म पनि फछ्र्यौट नभै बाँकी नै रहेको छ। पेश्की बाँकी रकम नियमानुसार फछ्र्यौट गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिनेको नाम	चालु आ.ब.को म्याद ननाघेको पेश्की	गत आ.ब.को पेश्की	जम्मा
१	बसपार्क चोक देखिभन्सार चोक सम्म सडक कालोपत्रे	तिमिल्सिनाविल्डर्स	०	१५,३०,०००.००	१५,३०,०००.००
२	समपुरककोष	बङ्गलामुखीतुलसि जे.भि.	०	३१,४३,०००.००	३१,४३,०००.००
३	वडानं.३को टेडिया चोकदेखि मुरैयासम्म जाने सडक कालोपत्रे	श्रीएस.एस. निर्माण सेवा	०	१४,००,०००.००	१४,००,०००.००
४	कोठियाघाटपिक्निक स्पट राजापुर नगरपालिका	बङ्गलामुखीतुलसि जे.भि.	०	५८,३८,०००.००	५८,३८,०००.००
५	वडानं.१ दौलतपुर स्वास्थ्य भवन निर्माण राजापुर नगरपालिका वडा नं. १	बिष्णुनिर्माण बिल्डर्स	०	१,१९,०००.००	१,१९,०००.००
६	ओस्ताजपुरदेखि वडा कार्यालय सम्म सडक कालोपत्रे	यज्ञश्वरीनिर्माण सेवा (प्रा.ली.)	६,१७,५००.००	०	६,१७,५००.००
७	ओस्ताजपुरदेखि वडा कार्यालय सम्म सडक कालोपत्रे	यज्ञश्वरीनिर्माण सेवा (प्रा.ली.)	४,६६,३२८.००	०	४,६६,३२८.००
८	नेपालसरकार प्रदेश सरकार तथा अन्य बिकास साझेदार हरु सँग लागत साझेदारी (समपुरक कोष)	चित्राकन्ट्रक्सन	३७,७५,०००.००	०	३७,७५,०००.००
९	वडानं.२ को ने.रा.मा.वि. नयाँगाउको अधुरो भवन निर्माण	शिवाकन्ट्रक्सन	७,८९,०००.००	०	७,८९,०००.००
१०	वडान. २ वडा कार्यालय भवन निर्माण	चन्द्रविन्दु बिल्डर्स प्रा.लि.	६,५०,०००.००	०	६,५०,०००.००
११	वडान. २ वडा कार्यालय भवन निर्माण	चन्द्रविन्दु बिल्डर्स प्रा.लि.	१,७०,०००.००	०	१,७०,०००.००
१२	नमुनालैङ्गिक मैत्री सार्वजनिक शौचालय निर्माण	ईम्बरकन्ट्रक्सन एढ	२,१०,५८०.००	०	२,१०,५८०.००
१३	वडान. २ वडा कार्यालय भवन निर्माण	चन्द्रविन्दु बिल्डर्स प्रा.लि.	४,८०,०००.००	०	४,८०,०००.००
१४	रतैयानाला ट्रस पुल राजापुर ८, छोटकी काला बन्जर जोगीपुर मैलानाला, कुनिया करमोहनीमैला नाला, पिपलघाट झो.पु. ६/ ९, राजापुर नगरपालिका, बर्दिया	कुनियाकरमोहनी ट्रष्ट पुल निर्माण उपभोक्ता समिति	०	४,००,०००.००	४,००,०००.००
		कुलजम्मा	७१,५८,४०८.००	१,२४,३०,०००.००	१,९५,८८,४०८.००

४६ **एकमुष्ट बजेट**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा १९(२) मा विनियोजन ऐन वा अन्य ऐन बमोजिम स्विकृत बजेट तथा कार्यक्रमको अधिनमा रहि बजेट कार्यान्वयन गर्ने कर्तव्य तथा जिम्मेवारी सम्बन्धित लेखा उत्तरदायी अधिकृत र मातहतका जिम्मेवार व्यक्तिको हुने व्यवस्था छ। त्यस्तै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१(क) मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सरकारी रकम खर्च गर्दा विनियोजन ऐन बमोजिम सेवा तथा कार्यमा खर्च गर्न विभिन्न शिर्षकमा स्विकृत भएको रकम सो सेवा तथा कार्यको निमित्त स्विकृत सिमाभित्र रहेको सुनिश्चित भएको यकिन गरी खर्च गर्नपुर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३(४) मा कार्यापालिकाले सभाबाट स्विकृत सीमा र शीर्षक बाहिर गई बजेट खर्च गर्न नपाईने व्यवस्था छ। पालिकाले सभाबाट स्विकृत बजेटमा देहाय अनुसार शीर्षकमा विनियोजन गरी कार्यापलिकाको निर्णय अनुसार

विभिन्न योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको देखिन्छ। स्पष्ट योजना तथा कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गरी तोकिएको शिर्षक र सीमाभित्र रही बजेट खर्च गर्ने कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	**बजेट शिर्षक**	**विनियोजित रकम रु.**
१	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य विकास साझेदारहरुसँग लागत साझेदारी (समपूरक कोष)	१००००००००
२	भैपरी आउने पूँजीगत खर्च(कन्टिन्जेन्सी)	५००००००
३	विविध गुरुयोजना तथा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन निर्माण	४००००००
४	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	५००००००

४७ **बजेटभन्दा बढिको खरिद तयारी**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ६ मा सार्वजनिक निकायले खरिदको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था नभई खरिद कारबाही सुरु गर्न नहुने व्यवस्था छ। त्यस्तै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ मा कार्यालयले चालु आर्थिक बर्षको विनियोजित बजेटले नखाम्ने र बढि खर्च हुने गरी दायित्व सिर्जना गर्न नहुने, नियम ४१(क) मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सरकारी रकम खर्च गर्दा विनियोजन ऐन बमोजिम सेवा तथा कार्यमा खर्च गर्न विभिन्न शीर्षकमा स्विकृत भएको रकम सो सेवा तथा कार्यको निमित्त स्विकृत सीमाभित्र रहेको सुनिश्चित भएको यकिन गरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले देहायका योजनामा विनियोजन गरेको रकमभन्दा बढि रकमको लागत अनुमान स्विकृत गरी खरिद कारबाही अगाडी बढाएको देखिन्छ। विनियोजित बजेटको सीमाभन्दा बढिको लागत अनुमान तयार गरी खरिद व्यवस्थापन गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	ठेक्का नं.	योजना	विनियोजित रकम	लागत अनुमान	बढि रकम
१	9/RM/NCB/W/2081/82	नमुना लैङ्गिक मैत्री सार्वजनिक शौचालय निर्माण	२४०००००	३६८३६५७	१२८३६५७
२	10/RM/NCB/W/2081/82	वडा नं. २ को ने.रा.मा.वि. नयाँगाउँको अधुरो भवन निर्माण	६५०००००	८०७१६७९	१५७१६७९
३	12/RM/NCB/W/2081/82	वडा नं. २ र ५ जोड्ने बहुन्डाल टोल रतैया नालामा कल्भर्ट निर्माण	१५०००००	१९८६०५३	४८६०५३
४	14/RM/NCB/W/2081/82	वडा नं. ८ धोविनपुर पुरैना जाने बाटोमा नाला निर्माण	११०००००	११५२१९५	५२१९५
५	16/RM/NCB/W/2081/82	वडा नं. ६ र ९ टपरा इशवरीगंज सडक स्तरोन्नती	४००००००	४६२२५७३	६३३५७३
६	17/RM/NCB/W/2081/82	वडा नं. २ नयाँगाउँको पूर्वाधार निर्माण योजना	७००००००	८०४८७९५	१०४८७९५
७	18/RM/NCB/W/2081/82	मानपुर टपरा इशवरीगंज चारमोहडा बानियापुर चैनपर सडक स्तरोन्नती	४००००००	४५८३८४१	५८३८४१
८	19/RM/NCB/W/2081/82	पखैपुर कजनीपुर भगरानपुर सडक स्तरोन्नती	४००००००	४५६५३०३	५६५३०३
९	20/RM/NCB/W/2081/82	बालाबजार चोकदेखि पूर्व स्वास्थ्यचौकीसम्म सडक स्तरोन्नती	४००००००	४५६४५००	५६४५००
१०	21/RM/NCB/W/2081/82	जगपुर बेलभरिया मैला नाला पुल कजनिपुर	४००००००	४६२३०१६	६२३०१६
११	22/RM/NCB/W/2081/82	प्राविधिक शिक्षालय भवन निर्माण	३००००००	४५७६७०३	१५७६७०३
	जम्मा				**८९८९३१५**

४८ विद्यालय क्षेत्र खानेपानी शुद्धिकरण योजना

ठेक्का नं. 12/RM/NCB/W/2078-79, विद्यालय क्षेत्र खानेपानी शुद्धिकरण आयोजना निर्माण कार्यको लागि २०७८।१०।२६ मा ग्रो अप कन्स्ट्रक्सन एण्ड विल्डर्स प्रा.लि. सँग २०८१।९।३० सम्म कार्य सम्पन्न गर्ने गरी कबोल रकम रू. १२०५७७१० मा सम्झौता भएकोमा यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय अनुसार छन्।

४८.१ **जरिवाना:** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९(७) मा सम्झौता बमोजिम काम सुरु नगरेमा, काम सुरु गरी बिचैमा छोडेमा वा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगती नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसुकै बखत अन्त्य गर्न सक्ने, दफा ५९(८) मा सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम वापत राखिएको पुरै जमानत जफत हुने, सम्झौता अन्त्य गरेको कारणले सम्झौता बमोजिम बाँकी रहेको कार्य पुरा गर्न जे जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम त्यसरी सम्झौता बमोजिम कार्य नगर्ने बोलपत्रदाताबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ मा आपूर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी, परामर्शदाता वा सेवा प्रदायकको ढिलाईका कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सो सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढ्ने गरी प्रतिदिन सम्झौता रकमको ०.०५ प्रतिशत पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने व्यवस्था छ। यस वर्ष रु.२७०५०५६ सहित हालसम्म रु.७४३५४७० भुक्तानी भएको र भौतिक प्रगती ७६ प्रतिशत भएको देखिन्छ। नगर कार्यपालिकाले २०८१।७।२९ मा यस आयोजनाको म्याद अन्तिम पटकका लागि २०८१।९।२९ सम्म थप गर्ने र उक्त मितिसम्म कार्य सम्पन्न गर्न नसकेमा प्रचलित कानुन बमोजिम कारबाही गर्ने निर्णय गरेको र त्यसपश्चात म्याद थप

भएको देखिदैंन। कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम दैनिक ०.०५ प्रतिशतका दरले पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गरी लगाई बाँकी कार्य सम्पन्न गर्नुपर्दछ।

४८.२ **कार्यसम्पादन जमानत:**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२६** को निर्णयले रू **२,५३२,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४९ **वडा नं. ४ राममन्दिरदेखि झा मेडिकलसम्म सडक कालोपत्रे**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९(७) मा सम्झौता बमोजिम काम सुरु नगरेमा, काम सुरु गरी बिचैमा छोडेमा वा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगती नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसुकै बखत अन्त्य गर्न सक्ने, दफा ५९(८) मा सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम वापत राखिएको पुरै जमानत जफत हुने, सम्झौता अन्त्य गरेको कारणले सम्झौता बमोजिम बाँकी रहेको कार्य पुरा गर्न जे जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम त्यसरी सम्झौता बमोजिम कार्य नगर्ने बोलपत्रदाताबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ मा आपूर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी, परामर्शदाता वा सेवा प्रदायकको ढिलाईका कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सो सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढ्ने गरी प्रतिदिन सम्झौता रकमको ०.०५ प्रतिशत पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने व्यवस्था छ। वडा नं.४ राममन्दिरदेखि झा मेडिकलसम्म सडक कालोपत्रे ठेक्का नं. 7/RM/NCB/W/2079-80, वडा नं. ४ राममन्दिरदेखि झा मेडिकलसम्म सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यको लागि २०८०।१।१२ मा तिमिल्सेना विल्डर्ससँग २०८०।१२।१० सम्म कार्य सम्पन्न गर्ने गरी कबोल रकम रु. ७६५६२८६ मा सम्झौता भएकोमा एक पटक म्याद थप गरी २०८१।२।३० सम्म कायम गरेको र लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि काम सुरु भएको देखिदैंन। मनाशिव कारणसहित म्याद थपको लागि निवेदन पेश गरेको भए म्याद थप गरी कार्य सम्पन्न गर्न लगाउने वा सम्झौता अन्त्य गरी सो काम वापत राखिएको जमानत जफत गरी सम्झौता बमोजिम बाँकी रहेको कार्य पुरा गर्न जे जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्ने वा दैनिक ०.०५ प्रतिशतका दरले पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लगाई बाँकी कार्य सम्पन्न गराउने गरी पालिकाले निर्णय गरी कार्य सम्पन्न गराउनुपर्दछ।

५० **कोठियाघाट पिकनिक स्पट निर्माण**

ठेक्का नं. 20/RM/NCB/2077-78, कोठियाघाट पिकनिक स्पट निर्माण कार्यको लागि बंगलामुखी तुलसी जे.भि. सँग मिति २०७८।०३।१४ मा २०८१।२।१५ सम्म कार्य सम्पन्न गर्ने गरी कबोल रकम रु. ४४९०८७३९ मा सम्झौता भएकोमा यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा यस प्रकार छन्।

५०.१ **म्याद थप:** सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ५९(७) मा सम्झौता बमोजिम काम सुरु नगरेमा, काम सुरु गरी बिचैमा छोडेमा वा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगती नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसुकै बखत अन्त्य गर्न सक्ने, दफा ५९(८) मा सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम वापत राखिएको पुरै जमानत जफत हुने, सम्झौता अन्त्य गरेको कारणले सम्झौता बमोजिम बाँकी रहेको कार्य पुरा गर्न जे जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम त्यसरी सम्झौता बमोजिम कार्य नगर्ने बोलपत्रदाताबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ मा आपूर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी, परामर्शदाता वा सेवा प्रदायकको ढिलाईका कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सो सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढ्ने गरी प्रतिदिन सम्झौता रकमको ०.०५ प्रतिशत पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने व्यवस्था छ। एक पटक म्याद थप गरी २०८१।१२।३० सम्म कायम गरेकोमा यस वर्ष रु.४०००००० सहित हालसम्म रु.२४७५४१७९ भुक्तानी भएको र ५५ प्रतिशत भौतिक प्रगती तथा वित्तिय प्रगती ५३ प्रतिशत भएको देखिन्छ। निर्माण व्यवसायीले २०८२।२।१२ मा म्याद थपको लागि निवेदन पेश गरेकोमा पालिकाले म्याद थपको निर्णय गरेको देखिएन।

पालिकाले २०८१।७।३० मा पत्राचार गरी अन्तिम पटकको लागि २०८१।१२।३० सम्म म्याद थप गरेको, थप गरिएको समयभित्र कार्य सम्पन्न नभएमा कानुन बमोजिम हर्जाना/ठेक्का सम्झौता रद्द गर्ने जानकारी गराएको देखिन्छ। मनाशिव कारणसहित म्याद थपको लागि निवेदन पेश गरेको भए म्याद थप गरी कार्य सम्पन्न गर्न लगाउने वा सम्झौता अन्त्य गरी सो काम वापत राखिएको जमानत जफत गरी सम्झौता बमोजिम बाँकी रहेको कार्य पुरा गर्न जे जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्ने वा दैनिक ०.०५ प्रतिशतका दरले पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लगाई बाँकी कार्य सम्पन्न गराउने गरी पालिकाले निर्णय गरी कार्य सम्पन्न गराउनुपर्दछ।

५०.२ **जोखिममा पेश्की :** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ११३(५) मा सार्वजनिक निकायले उपनियम १ बमोजिम दिएको पेश्की खरिद सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम प्रत्येक रनिङ्ग बिल वा अन्य बिल बिजकबाट कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको एक पटक थप पश्चात २०८१।१२।३० सम्मको म्याद रहेको र पेश्की जमानतको म्याद २०८२।६।३ सम्म रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि म्याद थप गरेको देखिएन। आयोजनाको तथा पेश्की जमानतको म्याद थप गरी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।

५१ टुक्रा खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ को उपदफा २ मा खरिद गर्दा प्रतिष्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८४ मा सार्वजनिक निकायले स्विकृत कार्यक्रम र खरिद योजना अनुसार बीस लाख रुपैंयासम्म लागत अनुमान भएको मालसामान, निर्माण कार्य वा जुनसुकै सेवा ऐनको दफा ४० बमोजिम सिलबन्दी दरभाउपत्र आह्वान गरी खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले राजापुर महेन्द्र पार्कमा खुला व्यायामशाला निर्माणको लागि लागत अनुमान तथा स्पेसिफिकेसन तयार नगरी सोझै खरिद विधिबाट न्यू साझा इम्पेक्सबाट रु.७३६५०० मुल्यका सामाग्री खरिद गरेकोमा रु.९९९८३८ को लागत अनुमान तयार गरी सो सामाग्री जडानको कार्य नितेन एण्ड निरु कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि. बाट गराएको देखिन्छ। एउटै तथा अन्तरसम्बन्धित कार्यको एकमुष्ट रुपमा लागत अनुमान तयार गरी दश लाखभन्दा बढिको कार्य शिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट गर्नुपर्नेमा टुक्राएर सोझै खरिद गरेको गरेको देखिन्छ। वार्षिक खरिद योजना बनाई खरिद गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

५२ स्थानीय तहको साझेदारीमा विद्यालय भवन निर्माण

शिक्षा मन्त्रालयले जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि, २०८१।०८२ को क्रियाकलाप नं. ११.१.२.२९८६ को १८.१(ग) मा स्थानीय तहको साझेदारीमा विद्यालय भवन निर्माण अनुदानको लागि विनियोजित रकमबाट नयाँ चारकोठे भवन(शौचालयसहित) निर्माणको लागि बजेट विनियोजन गरिएको उल्लेख छ। पालिकाले नयाँ चारकोठे भवन(शौचालयसहित) निर्माणको लागि विनियोजन गरेको रकमबाट देहायका कार्यमा खर्च गरी भुक्तानी गरेको देखिन्छ, यसरी फरक क्षेत्रमा खर्च गरी भुक्तानी गरेको कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र.सं.	विद्यालय	गरेको कार्य	भौ.नं./मिति	भुक्तानी रकम
१	विद्याज्योती प्रा.वि., ओस्ताजपुर	भवन मर्मत	१७।२०८१।११।१२	१५३०६३
२	भिमसेन प्रा.वि., कोईली	भवन मर्मत	१९।२०८१।११।१५	४५९४१५
३	विद्याज्योती प्रा.वि., ओस्ताजपुर	तारजाली घेरावाल	२५।२०८२।१।३	४८४४९९
४	सरस्वती प्रा.वि., लक्ष्मिपुर	घेरा पर्खाल निर्माण	३७।२०८२।१।२८	१४९८८४५
५	श्री प्रा.वि., पहाडीनगर	शौचालय मर्मत	४१।२०८२।३।१०	२९८८६१
६	बागेश्वरी प्रा.वि., मुरैया	रंगरोगन तथा मर्मत	४३।२०८२।३।१०	९८७५३१
			जम्मा	**३८८२२१४**

अनियमित भएको	३८,८२,२१४

५३ बीमा

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११२ मा खरिद सम्झौतामा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक बीस लाख रुपैंयाभन्दा बढि मूल्यको निर्माण कार्य गर्ने निर्माण व्यवसायीले निर्माण सामाग्री, मेशिन, औजार लगायतका कुराहरुको बीमा गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। नमुना छनौट गरी हेर्दा पालिकाले देहाय बमोजिमका बीस लाख रुपैंयाभन्दा बढि मूल्यका निर्माण कार्यमा बीमा बापतको खर्च व्यहोर्ने रकम समावेश गरेको भएतापनि निर्माण व्यवसायीबाट बीमा गरेको प्रमाण पेश गर्न लगाएको देखिएन। खरिद नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम बीमा गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	आयोजना	निर्माण व्यवसायी	सम्झौता रकम रु.
१	वडा नं. १० करमोहनीदेखि शान्तिचोक सडक कालोपत्रे	तिमिल्सेना बिल्डर्स, राजापुर	६७८७८३२
२	वडा नं. ५ पहाडीपुरदेखि वडा नं. १० लालपुरसम्म सडक कालोपत्रे	बज्रगुरु नेपाल मेगा बिरेन्द्र अम्मर जे.भि.	४५५४०९५७

५४ **खरिदमा प्रतिष्पर्धा**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ९ मा सार्वजनिक निकायले कुनै खरिद गर्नुपर्दा सम्भव भएसम्म खुला रुपमा बोलपत्र आह्वान गरी गर्नुपर्ने र योग्य बोलपत्रदातालाई त्यस्तो खरिद प्रक्रियामा सहभागी हुन बिना भेदभाव समान अवसर प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सोझै खरिद विधिबाट खरिद कार्य गरेका मध्ये नमुना छनौट गरी हेर्दा देहाय अनुसार तिन वटा फर्महरुबाट दररेट माग गरी खरिद गरेको देखिन्छ। पालिकाले सबैजसो कार्यको लागि तीन वटा फर्मसँग मात्र दररेट माग गरी कम कबोल गर्नेसँग सम्झौता गर्ने गरेको देखिन्छ। नमुना छनौट गरी पालिकाको लागत अनुमान र तिन वटा फर्मको दररेट तुलना गर्दा वास्तविक रुपमा प्रतिष्पर्धा भएको कुरामा एकिन हुन सक्ने देखिएन। खरिद गर्दा प्रतिष्पर्धा गराई आधिकाधिक संख्यामा सेवा प्रदायक/निर्माण व्यवसायी/आपूर्तिकर्ताले भाग लिन पाउने गरी गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	कामको विवरण	लागत अनुमान	फर्मको नाम	रकम रु.
१	भन्सार कार्यालयदेखि कृषि विकास बैंकसम्मको बाटो ग्राभेल	४०३२२८	बेतालेश्वर कन्स्ट्रक्सन	४०१२६१
			हथियाबाबा निर्माण सेवा प्रा.लि.	४००८४२
			नितिश कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि.	४०१८२४
२	वडा नं. ४ मा कान्जी हाउस निर्माण	४९२४०४	कर्मस्थली कन्स्ट्रक्सन	४९०८७६
			न्यातपोल कन्सल्टेन्सी एण्ड कन्स्ट्रक्सन	४९२२७७
			रोयल डिजाईनर्स एण्ड कन्सल्टयान्ट	४९१९१६
३	महेन्द्र पार्कमा खुल्ला व्यायामशाला निर्माण	९९९८३८	नितेन एण्ड निरु कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	९९४२३७
			पृथ्वी कन्स्ट्रक्सन	९९५२५९
			प्रज्वल निर्माण कम्पनि	९९६२६०
४	नदीजन्य पदार्थको उत्खनन कार्य	३७८२२०	निरौला बिल्डर्स	३७७८६०
			जि टु एस बिल्डर्स एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि.	३७६२८०
			हाथियाबाबा निर्माण सेवा प्रा.लि.	३७७४२०

५५ **भुक्तानी दिन बाँकीको कच्चावारी**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५६ मा खरिद सम्झौताको अवधि थप सम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धित खरिद सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम हुने व्यवस्था छ। पालिकाले सोझै खरिद विधिबाट वडा नं.४ मा काञ्जी हाउस निर्माण कार्यको लागि कर्मस्थली कन्स्ट्रक्सनसँग २०८१।३।७ मा सम्झौता गरी २०८१।३।२० सम्म निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी कार्यादेश दिएकोमा निर्माण व्यवसायीले २०८१।३।२४ मा कार्य सम्पन्न नभएकोले म्याद थपको लागि निवेदन दिएकोमा पालिकाले २०८१।३।२४ मा नै दायित्व सृजना भएको भनि भुक्तानी दिन बाँकीको कच्चावारी बनाई २०८१।८।१३ मा रु. ४९६९४० भुक्तानी गरेको देखिन्छ। निर्माण व्यवसायीले काम सम्पन्न नभएको भनि म्याद थपको लागि निवेदन दिएको दिनमा नै काम सम्पन्न भई दायित्व सृजना भएको अभिलेख कायम गरेको देखिएकोले त्यसरी दायित्व सृजना भएको विवरण तयार गर्ने कर्मचारी/पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाई यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

५६ गाडी मर्मत सम्भार

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा कुनै मालसामान मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने भए सोको लागत अनुमान तयार गरी स्विकृत गर्नुपर्ने र मर्मत गराउँदा कुनै मालसामान, उपकरण वा पार्टपुर्जा फेरबदल गर्नुपर्ने भएमा खरिद गरी मालसामान वा उपकरण जिन्सी दाखिला गराई प्रति एकाई मूल्य पाँच हजार भन्दा बढि पर्ने उपकरण वा पार्टपुर्जाको अभिलेख राख्नुपर्ने र त्यस्ता पार्टपुर्जा पुराना उपकरण वा पार्टपुर्जाको लागि प्रतिस्थापन गरिएको कुरा सम्बन्धित प्राविधिकबाट प्रमाणित गराई पुराना सामान जिन्सी दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले गोपाल अटो मोबाईल्स, बानेश्वरलाई गाडि मर्मत बापत रु.३३९८४७ भुक्तानी गरेकोमा मर्मत गरेको गाडी नम्बर नखुलेको, मर्मत आदेश तयार नगरेको तथा पाम्समा दाखिला गरेको देखिएन। मर्मत सम्भार गर्न लागत अनुमान तयार गरी स्विकृत गर्नुपर्ने र मर्मत गराउँदा कुनै मालसामान, उपकरण वा पार्टपुर्जा फेरबदल गर्नुपर्ने भएमा खरिद गरी मालसामान वा उपकरण जिन्सी दाखिला गराई अभिलेख राख्ने र त्यस्ता पार्टपुर्जा पुराना उपकरण वा पार्टपुर्जाको लागि प्रतिस्थापन गरिएको कुरा सम्बन्धित प्राविधिकबाट प्रमाणित गराई पुराना सामान जिन्सी दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

५७ टुक्रा पारी खरिद

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११०(४) मा खरिद सम्झौतामा अन्यथा व्यवस्था भएको बाहेक कार्य सम्पादन जमानतको मान्य अवधि त्यस्तो सम्झौतामा उल्लिखित मालसामान आपूर्ति वा हस्तान्तरण गर्नुपर्ने अन्तिम अवधि वा प्रत्याभुतिको अवधि वा निर्माण कार्यको त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि भन्दा कम्तिमा एक महिनाभन्दा बढी अवधिको हुनुपर्ने व्यवस्था छ। ठेक्का नं.१/RM/NCB/W/२०७८/०७९, वडा नं. १ को कार्यालय भवन निर्माणको लागि गोरखनाथ कन्स्ट्रक्सन एण्ड मर्केण्डाईजर प्रा.लि. सँग सम्झौता भएकोमा २०८२।३।२२ मा निर्माण कार्य सम्पन्न भई अन्तिम बिल भुक्तानी भएकोमा निर्माण कार्यको म्याद २०८२।३।२२ मा समाप्त भई कार्य स्विकार गरेकोमा रु. ३८२८५० बराबरको कार्य सम्पादन जमानतको म्याद २०८२।१।११ सम्म रहेको देखिएकोले निर्माण कार्य समाप्त भएको १३ महिनाले हुन आउने २०८३।४।२२ सम्मको म्याद थप गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने देखिएको रु

प्रमाण पेश नगरेको	३,८२,८५०

५८ मुक्त कम्लरी तथा सुकुम्बासीका घर निर्माण

वडा नं.४, शान्तिपुरमा २६ जना मुक्त कम्लरी तथा सुकुम्बासीका घर निर्माणका लागि हेबिटाट नेपाल नामको गैरसरकारी संस्थासँगको सहकार्यमा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गरेको सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय अनुसार छन्।

५८.१ **छनौटको मापदण्ड:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा कुनै एक वडा वा क्षेत्रमा मात्र केन्द्रित नगरी सबै वडामा न्यायोचित रूपमा बजेट र योजना बाँडफाँड गर्नुपर्ने, योजना बनाउँदा समानता र समावेशितालाई ध्यान दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले वडा नं. ४, शान्तिपुरमा २६ जना मुक्त कम्लरी तथा सुकुम्बासीका घर निर्माणका लागि वडा कार्यालयको सिफारिसका आधारमा छनौट गरेको देखिन्छ भने वडा कार्यालयले २६ जनालाई छनौट गर्दा मापदण्ड तयार गरी सम्भावित सबै नागरिकलाई सहभागी हुने अवसर प्रदान गरेको देखिदैंन। पालिकाले योजना तथा बजेट बाँडफाँड गर्दा तथा प्राप्त लाभको वितरण गर्दा समानता तथा समावेशितालाई समेत ध्यान दिई गर्नुपर्दछ।

५८.२ **जनसहभागिताको अंश:** पालिकाले १५ वटा र ११ वटा घर निर्माणको लागि फरक फरक रुपमा लागत अनुमान तयार गरी फरक उपभोक्ता समितिसँग निर्माण कार्यको लागि सम्झौता गरेकोमा १५ वटा घर निर्माणमा उपभोक्ता समितिको योगदान १४ प्रतिशत रहेको

तथा ११ वटा घर निर्माणमा १३ प्रतिशत राखी सोही बमोजिम कट्टा गरी भुक्तानी गरेको देखिन्छ। एउटै कार्यको लागि एउटै स्थानका बासिन्दाको लागि फरक फरक योगदान राखी सम्झौता गर्नु मनाशिव देखिदैंन। उपभोक्ता समितिले गर्नुपर्ने योगदानको स्पष्ट मापदण्ड बनाई एकरुपता कायम गर्नुपर्दछ।

५८.३ **सहकार्य:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २५(१) मा गैरसरकारी सङ्घ संस्था, उपभोक्ता समिति, सहकारी संस्था लगायतका सामाजिक तथा सामुदायिक सङ्घ संस्थाले स्थानीय तहसँगको समन्वयमा रही कार्य गर्नुपर्ने, दफा २५(२) मा उपदफा १ बमोजिम स्थानीय तहसँग समन्वय गर्दा आफ्नो बार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट स्थानीय तहको बार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश गराउने तथा स्थानीय तहले तोकेको संयुक्त अनुगमन तथा प्रगती प्रतिवेदन प्रणाली अपनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले हेबिटाट नेपाल नामको गैरसरकारी संस्थाको बजेट तथा कार्यक्रम अनुसार संस्थाले तयार पारेको डिजाईन तथा लागत अनुमानका आधारमा निर्माण सम्पन्न गरी पालिकाले रु.७४२५१०९ भुक्तानी गरेको देखिन्छ। गैरसरकारी संस्थाले आफ्नो बार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट स्थानीय तहको बार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश गराउने तथा स्थानीय तहले तोकेको संयुक्त अनुगमन तथा प्रगती प्रतिवेदन प्रणाली अपनाउनुपर्ने व्यवस्था कार्यान्वियन गर्ने गरी कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

५९ योजना हस्तान्तरण

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(१२) मा निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस बर्ष निर्माण कार्य लगायतका अन्य कार्य उपभोक्ता समितिबाट गराएकोमा उपभोक्ता समितिसँग गरेको सम्झौताको शर्त नं.१७ मा आयोजनाको दिगो सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारको व्यवस्था उपभोक्ता समितिले गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको भएतापनि आयोजना सम्पन्न भए पश्चात स्वामित्व हस्तान्तरण गरेको देखिएन। जसका केही उदाहरण देहाय अनुसार रहेका छन्।

क्र.सं.	कार्य	गो.भौ.नं./मिति	रकम रु.
१	कालिका मा.वि., चनौराको प्राविधिक शिक्षालयको पर्खाल निर्माण	११०।२०८१।११।११	१३८६७१४
२	बालाबजार लल्लुको पसल नजिक स्लाब कल्भर्ट निर्माण	१२१।२०८१।११।२३	४९२९६०
३	छोट्की भौरामा सामुदायिक भवन निर्माण	१२३।२०८१।११।२३	१४५९२४२
४	दुर्गानगर सामुदायिक भवन निर्माण	२२७।२०८२।२।१२	८९६०२६
५	वडा नं. ५ निहालपुरमा सामुदायिक भवन निर्माण	२४१।२०८२।२।२२	१४७३४०९

आयोजनाको दिगो सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारको लागि निर्माण सम्पन्न पश्चात आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : राजापुर नगरपालिका, बर्दिया , राजापुर नगरपालिका , बर्दिया

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	दशरथ बुढा	२०८१-१-१५	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	बसन्त मल्ल	२०७८-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
२२६,५५१	५,२२२,६१४	१५,०६६,४१७	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	२०,५१५,५८२
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	१४,२३४,०२३
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	६,२८१,५५९

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		८५६५१४०६.३४	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	४३४७६०७४९.२६	चालु खर्च	५०११६०१५७.८२
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	३३२७४०३६	पूँजीगत खर्च	२०४३८०३३७
राजश्व बाँडफाँट	१५३२६०५०७.५२	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	३०१८४६७०८.७१
आन्तरिक आय	५५७६३३१७.१२		
अन्य आय	२९५१६८५३८.३८		
कुल आय	९७२२२७१४८.२८	कुल खर्च	१००७३८७२०३.५३
बाँकी मौज्दात		५०४९१३५१.०९	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा ३.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)

क्र.स./आर्थिक सङ्केत	विवरण	टिप्पणी नं	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
			नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति							
११०००	कर		१५,४८,२१,७७९.८७	०.००	१५,४८,२१,७७९.८७	१६,२२,९३,५७१.४६	०.००	१६,२२,९३,५७१.४६
१३०००	अनुदान		४६,८०,३४,७८५.२६	०.००	४६,८०,३४,७८५.२६	४४,३३,३८,६३०.५२	०.००	४४,३३,३८,६३०.५२
१४०००	अन्य राजस्व		४,५६,३७,३८४.४५	०.००	४,५६,३७,३८४.४५	२,८९,१९,८६७.५१	०.००	२,८९,१९,८६७.५१
१५०००	विविध प्राप्ति		८,४१,४७९.००	०.००	८,४१,४७९.००	६४,४०४.००	०.००	६४,४०४.००
क	कुल जम्मा प्राप्ति		६६,९३,३५,४२८.५८		६६,९३,३५,४२८.५८	६३,४६,१६,४७३.४९		६३,४६,१६,४७३.४९
३	चालु		५०,११,६०,१५७.८२	०.००	५०,११,६०,१५७.८२	४७,५६,७७,६५०.९४	०.००	४७,५६,७७,६५०.९४
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा		३२,८२,०५,४६८.०७	०.००	३२,८२,०५,४६८.०७	३१,९५,०३,५६३.६६	०.००	३१,९५,०३,५६३.६६
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग		१५,८०,७७,३३६.७५	०.००	१५,८०,७७,३३६.७५	१३,१५,५४,३४२.२८	०.००	१३,१५,५४,३४२.२८
२५०००	सहायता (Subsidy)		८,१९,९५१.००	०.००	८,१९,९५१.००	१,१८,४५,५०७.००	०.००	१,१८,४५,५०७.००
२६०००	अनुदान		१४,०१,४०७.००	०.००	१४,०१,४०७.००	९,२६,२५४.००	०.००	९,२६,२५४.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा		१,१८,५०,९६८.००	०.००	१,१८,५०,९६८.००	१,०६,९७,४१८.००	०.००	१,०६,९७,४१८.००
२८०००	अन्य खर्च		८,०५,०२७.००	०.००	८,०५,०२७.००	११,५०,५६६.००	०.००	११,५०,५६६.००
४	पूंजीगत		२०,४३,८०,३३७.००	०.००	२०,४३,८०,३३७.००	२२,२९,५६,४२१.००	०.००	२२,२९,५६,४२१.००
३१११०	भवन तथा संरचना		६,९६,२४,०६३.००	०.००	६,९६,२४,०६३.००	३,५९,८९,२१३.००	०.००	३,५९,८९,२१३.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स		४०,८१,८७५.००	०.००	४०,८१,८७५.००	५९,११,१३२.००	०.००	५९,११,१३२.००
३११४०	सुरक्षा उपकरण		२,७४,१२९.००	०.००	२,७४,१२९.००	७,६३,९८०.००	०.००	७,६३,९८०.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण		१२,७०,८२,९५३.००	०.००	१२,७०,८२,९५३.००	१५,३६,४४,०२१.००	०.००	१५,३६,४४,०२१.००
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च		३३,१७,३१७.००	०.००	३३,१७,३१७.००	५६,४०,७३६.००	०.००	५६,४०,७३६.००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च		०.००	०.००	०.००	२,१०,०७,३३९.००	०.००	२,१०,०७,३३९.००
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी		७०,५५,४०,४९४.८२		७०,५५,४०,४९४.८२	६९,८६,३४,०७१.९४		६९,८६,३४,०७१.९४
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)		(३,६२,०५,०६६.२४)		(३,६२,०५,०६६.२४)	(६,४०,१७,५९८.४५)		(६,४०,१७,५९८.४५)
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट		१०,४५,०१०.९९		१०,४५,०१०.९९	१,०९,५७,७१८.५७		१,०९,५७,७१८.५७

	(+/-)							
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी					(५०,११७.००)		(५०,११७.००)
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)		(३,५१,६०,०५५.२५)		(३,५१,६०,०५५.२५)	(५,३०,५९,८७९.८८)		(५,३०,५९,८७९.८८)
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात		८,५६,५१,४०६.३४		८,५६,५१,४०६.३४	१३,८७,११,२८६.२२		१३,८७,११,२८६.२२
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन							
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)		५,०४,९१,३५१.०९		५,०४,९१,३५१.०९	८,५६,५१,४०६.३४		८,५६,५१,४०६.३४

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्धारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- पालिकामा रहेका भारी यन्त्र उपकरणहरू निःशुल्करूपमा समेत प्रयोग गरेको कारण ती उपकरणबाट प्राप्त आम्दानी भन्दा सञ्चालन खर्च बढी रहेको देखिन्छ। अतः यस्ता उपकरण प्रयोगको शुल्क तोकी प्रयोग गरेको लगबुकको आधारमा शुल्क असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

- यस वर्षको आन्तरिक लेखापरीक्षण गरेको छैन। कानुन बमोजिम समयमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।